Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SVOBODA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 3. цьвітня 1913. Ч. 14. | VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, April 3, 1913. N. 14.

Новинки.

Стипендія ім. Миколи Лисенка. На онодішних зборах членів урядничого клюбу в Полтаві, порішено оснувати стипендію імени Миколи Лисенка. На сю стипендію будуть призначувати 100 карб. що року. Стипендію будуть побирати ученики в полтавській або київській музичній школі, діти членів клюбу.

Відслонене памятнина Григорія Цеглинського в Перемишлї. Дня 13. лютого с. р. вшанувала перемиська ґімназія память свого першого директора пок. Григорія Цеглинського відслоненєм памятника в вестибули свого заведеня. По поминальнім богослуженю в ґімн. авлї удали ся учасники сьвята до вестибуля, де по промові проф. Зарицького відслонив памятник покійного короткою промовою теперішний директор сеї ґімназії п. А. Алиськевич.

Про зарібкову еміґрацію до Прус і Америки написав у львівськім „Przegląd-і" (орган подільських шляхтичів) п. Ант. Стшельбіцкі розпучливу статю. Зачала ся весна — пише п. Стш. — а тисячі найліпших робітників іде до Прус, покидає Галичину, лишає край без рук до праці, а в додатку нищить ся на чужині морально і фізично. На роботу до Прус їдуть навіть хлопці і дівчата 12—14-літні. Остають лише діти і старці нездібні до праці. Наслїдком того господарка в краю підупадає, робітник подорожів втроє і ще тяжко його дістати, так що „наше (польське) рільництво мусить оглядати ся за чужим робітником, котрого хочби з далекого Сходу буде приневолене спроваджувати". Автор взиває власти, щоби зарадили відпливови робітників з краю такими способами, як: обмеженєм видаваня робітничих книжок, забороною виїзду малолітній молодежи, заостренім доглядом над бюрами посередництва праці і контраґітацією проти переселеня.

Російська журба о Галичину. Львівський дописуватель „Нового Времени" відкликує ся до Росії, щоби не занедбувала галицьких Москалів. Коли оборонну акцію (значить, приплив нових рублів) підійме скоро, то судьба прикарпатської Руси буде обезпечена на довгі роки.

10 точок патронів ґалицьких русофілів. Петербурський „Славянин" вичислює в останнім числї 10 точок, від яких має залежати порозуміне Росії з Австрією. Передовсім жадає усуненя намісника Бобжинського, котрий від пяти років уряджує політичну вівісекцію над чотирома міліонами „русских" в Галичині та допустив ся публичної зневаги царських портретів у Львові й Кракові. Дальше повинен бути безпроволочно висланий до Риму за приміром кардинала Ледоховського і митрополита Сембратовича також митрополит Шептицький, котрий є небезпечний не лише „русским" в Галичині але і для Росії. Опісля слїд усунути з університетської катедри проф. Михайла Грушевського яко вожда „мазепинства" в Галичині й Росії. З вязниць мають бути випущені всі арештовані в Галичині „русскіе" з попами Гудимою й Сандовичем на чолі та всї, кого задержано у вязници під заміном шпіонажі на користь Росії. Крім сього мaєть ся зробити конець переслїдуваням православних в Угорщині, в Хорватії має бути привернена конституція, сербське населенє має одержати в Угорщині і Хорватії автономне шкільництво церковне, а в Боснії й Герцеґовині мають бути забезпечені права сербської мови. Здаєть ся, що сї „точки" не потребують окремих коментарів.

Смерть китайської цїсаревої вдовиці. З Пекіна принесли телеґрами вість, що здетронізована перед роком цїсаревавдовиця по короткій недузї померла. Появили ся чутки, що покінчила вона самовбийчою смертию із сорому, що приказано їй перенести ся до иншої дїльниці міста, хоч сї чутки заперечено. На всякий случай нещасні для неї минулорічні події прибили її на дусї і загнали в могилу.

Сьвітовий волоцюга. До Смоленська прибув Американець Гумфріс, який відбуває піхотинну подорож довкола сьвіта. Заложив ся він іменно з нюйорським спортовим товариством о суму 10.000 долярів, що вчасї 4 лїт перейде довкола землю. Дорогу з Ню Йорку до Смоленська перебув в 15 місяцях.

В Скутарі. „Misye katolickie" подають ось які інформації: Одному Альбанцеви удало ся в половині лютого перейти зі Скутарі через війска Чорногорців і Сербів і принести з собою лист, в якім є описане теперішнє житє мешканців Скутарі. Вперед годить ся зазначити, що обложенці є вже від трох місяців відтяті від сьвіта. Не мають вони ні одної часописи, листа ні телеґрами. Мимо облоги і тріскаючих бомб. відбувають ся однак правильно науки в духовній семінарії і в колеґії сьв. Франца Ксаверого, призначеній для сьвітських Альбанців. Завдяки втропному зарядови є доволї середників поживи і стане їх ще на якийсь час для альбанських теольоґів і инших вихованців, мимо сего, що до недавна розділювано межи найбіднїйших мешканців міста Скутарі що дня теплу страву, кусні хлїба і дрібні запомоги грошеві. Тепер всї зменшають свої скромні порції, щоби могли подїлити ся із ще більше голодними, бо вже не вистане на иншу поміч. На улицях зводять ся нераз бійки про кусень хлїба. Загалом недостає в місті топлива і нафти. В иншім знова листї є сказано, що Серби поубивали коло 30 тисяч зовсім невинних людий. Так пр. знищили племя Люма, яке складало ся з 27 сіл і 12 тисяч мешканців, наче би його зовсім на сьвіті не було. Мешканців поубивали, доми знищили динамітом, все майно забрали, а чого не могли забрати, спалили. Женщини, чи старші, чи молодші насилували дикі Серби в очах їх батьків, братів і мужів, а відтак убивали; много з них спалили живцем; недужих витягали зі шпиталів і топили в ріцї Вердар. З 4 тисяч мешканців Верісовіч остали при житю 3 або 4 особи.

Трагічна стріча наречених. У містї Ґенуї, в Італії, мала місце ось така траґічна подія. У тамошній пристанї з'явила ся недавно молода, гарна дівчина, дочка француського офіцира. Вона приїхала, щоби стрінути ся зі своїм судженим, також офіциром, що вертав з далекого Китаю. Довго ждала нетерпеливо на корабель, яким він мав надіхати. Нарешті корабель причалив, закинули міст, а суджені кинули ся собі в обійми. В тім почув офіцир, що тїло його судженої почало безвладно тяжіти на його раменах. З разу думав, що суджена зімлїла з радости. Принагідний лїкар почав ратувати зімлїлу дівчину, але безуспішно. Показало ся, що офіцир так сильно притиснув до себе свою суджену, що скрутив їй карк. Коли молодий чоловік довідав ся, що його радість стала ся причиною смерти судженої, хотів кинути ся з розпуки в море, та на силу його здержали. Коли його арештували, пішов без опору за поліційним урядником, лишень просив зі сльозами, щоби засудили його на смерть. Богато жінок, що були сьвідками сумної пригоди, дістали зі зворушеня спазми.

Варварство сербських жовнїрів. З міста Ускубу (Скопле) у Македонії, надіслано до німецької часописи „Франкфуртер Цайтунґ" телеґраму, у якій говорить ся, що сербські жовніри розстрїляли без суду у турецькім віляєтї Косово 300 Альбанців, що піддались їм добровільно, не маючи ніякого оружя в руках. Прочих мешканців згаданої місцевости відвели вони як бранців до міста Прісренду. Се варварство, поповнене на безборонних селянах, які, довіряючи культурному сербському військови, не утікали в гори як се робили инші мешканці Альбанії, обурило цїлий культурний сьвіт і показало наглядно, що Серби се більші варвари як Турки.

Велика катастрофа. В містї Ґійон в Іспанії, в провінції Астурія, положенім над морем на малім півострові, прийшло до великої катастрофи, котра наступила в той спосіб, що в цїли розсадженя якогось горба, підложено міну, в якій було 3.500 кільоґрамів чорного пороху. Вибухові ґази перейшли через поклади глини а град каміня спав на людий стоячих побіч та на кораблї, що стояли в пристані. Урядово стверджено, що в наслїдок вибуху тої міни згинуло 24 людий. Між убитими находить ся інжінер, під котрого проводом відбували ся роботи, і підприємець. Число ранених є значне. Припускають, що ще під румовищем находить ся богато убитих людий.

Кілько воєнних кораблїв вибудовано в 1912. році? В сьвіжо виданім випуску „Лойдс Реджістер" поміщено подрібний звіт про нововибудовані в 1912 році в цїлім сьвіті воєнні судна. Після сего звіту виносить поємність всїх кораблїв з останного року около 535.000 тон. Ся поємність перевисшає (виключивши 1911 рік, коли поємність була більша о 235.240 тон) пересічний обєм кораблїв протягом останних 19 лїт о 217.000 тон.

Подрібно представляє ся поємність в тонах кораблїв ріжних держав, які спущено на море, в такий спосіб:

Анґлія	28	кораб. з	163.087	тонами
Німеччина	30	„	89.810	„
Зл. Держ.	15	„	62.677	„
Японія	4	„	56.035	„
Франція	21	„	55.965	„
Авст.-Угор.	7	„	49.361	„
Італія	35	„	14.939	„
Росія	1	„	492	„

Число всїх кораблїв, збудованих державами, виносить 33, а загальна поємність в тонах 32.268. Австро-Угорщина займає отже що до висоти числа тон 6-те місце.

Що до ріжних корабельних типів, то звіт виказує, що панцирні кораблї все ще займають перше місце: в 1911 році збудовано 13 панцирників з поємностию 30.270, отже одна пята часть загальної поємности. Боєві кружляки, які були доси лише в Анґлії і Німеччині, є вже тепер також в Японії; із 4 нововибудованих боєвих кружляків в 1912 році 1 припадає на Анґлію, 1 на Німеччину і 2 на Японію; вони мають разом взявши обєм 109.500 тон, а пересічний обєм 27.375 тон. Маленький обєм має новий іспанський панцирний кружляк, бо всего 15.000 тон. Звичайних кружляків вибудовано в 1912 році 11 з поємностю 48.048 тон і належать вони до Німеччини, Анґлії, Австрії й Італії. З иншого рода воєнних суден (отже торпедовців, підводних лодок і инших поменших типів) вибудовано 46 з поємностию 76.811 тон. Найбільше суден вибудовано в Анґлії.

Немила подія в віденській двірській опері. Онодї виставляла згадана опера „Ґуґенотів". Яко головна особа мала виступати сьпівачка Вайдт, по полудни однак дала вона знати, що не може обняти своєї ролї, бо чує ся трохи недужою. Директор опери, Ґреґор, не хотів вже відкликати опери, лише хіснуючи з побуту у Віднї сьпівачки Ярно, жінки капельмайстра опери в Ціріху, яка сьпівала в тамошній опері від трох лїт, запитав її, чи не обняла би ролї Валєнтини. На се відповіла сьпівачка, що ту ролю вже сьпівала в Ціріху і радо обійме її у Віднї. Фортепянова проба з віденським капельмайстром випала зовсім добре. Необережний директор не повідомив публики про зміну сьпівачки. Коли театральні гостї побачили на сценї не артистку Вайдт, але чужу, почали псикати і сьміяти ся, що, розуміє ся, подїлало на Ярно пригноблюючо. Вона перестрашила ся так, що не могла зовсім сьпівати. В театрі повстав великий несупокій — а случайно була присутна також і архікнягиня Ізабеля. В авантурах брали участь не лише ґалєрія, але також льожі і паркет. Артистка попала мов в божевілє. Коли хотїла відобрати собі житє, спроваджено ратункову поготову, яка відвезла ц. Ярно до приватного дому божевільних др. Світлїна. Нещаслива так переняла ся сею подією, що забула навіть, де мешкає.

С 77 СПРОСТОВАНЄ.

В справозданю Комітету „Рідної Школи" в Ню Йорку, поміщенім в ч. 13. „Свободи" зайшла друкарська помилка що до осіб вибраних на першім мітінґу до стиселїйного комітету, в дійсности бо зістали вибрані слїдуючі: Юлія Шевчинська на заступничку голови; Яків Корнат на заступника голови; Василь Дзядів на заступника секретара; П. Ружак на заступника касієра; М. Сербеньский і І. Білобрам на членів комісії ревізійної і І. Грицик на члена.

НАРОДНІ ЗБОРИ в справі „Рідної Школи“.

PASSAIC, N. J.

Як по всіх других місцевостях широкої Америки так і у нас відоуло ся дня 23-го лютого с. р. велике Всенародне Віче в справі „Рідної Школи“, на якім промовляв наш дорогий посол п. Семен Демидчук.

Віче заповчало ся о год. 2-гій по полудни в просторій гали С. Коренса, на яке прибув чималий гурток місцевих Русинів-Українців як також і поважне число Русинів угорських з 1-шої улиці, які, як видно було, особою п. Демидчука живо інтересували ся.

Прибувшого достойного гостя привитав короткими словами і приглядає зібраним, місцевий душпастир о. Е. Сидоряк, а відтак покликав на предсїдателя п. Ал. Хованця, а сей знов покликав на секретарів пп. А. Ґелу і Дм. Смеркла.

Тепер почав свою бесіду п. Демидчук, який говорив майже дві години. А говорив він так по мистецьки і з такою вервою, що не одно серце зворушилось і не одна горяча сльоза покотилась по лицях слухачів на спомин тих кривд і тих знущань, які переживає наш народ в Галичині і на російській Україні. Не диво отже, що слухачі нагороджали достойного бесідника часто-густо ґрімкими оплесками, на які він вповні собі заслужив.

По докінченій промові виступила на естраду п-на Катерина Куриляк і вручила Дорогому Гостеви букет з живих цьвітів. За тим комітетові розійшлись по гали і збирали жертви на „Рідну Школу“, а підчас сеї збірки місцевий хор складаючий ся з понад 70 сьпіваків, під діріґентурою п. А. Ґели, відсьпівав чудово де-кілька руських і американських пісень.

По обрахованю гроший оказалось, що зібрано в гали на „Рідну Школу“ $65.70. Кромі сего жертвували на сю ціль: Товариство „Боян“ $5.00. Сестрицтво сьв. Ольги 5.00. На хрестинах у п. Вол. Панаса зібрано 10.00. На хрест. у п. Ів. Константиновича 6.00. На хрест. у п. Ів. Шафрана 2.00. На хрест. у п. Ів. Ядишина 4.00. п. Ів. Юськів жертвував 1.00. Товариство „Запорожська Січ“ віддограло на дохід „Рідної Школи“ театр. представлене „Невільник“, з якого прийшло чистого доходу $46.35, а крім сего згадане Товариство жертвувало від себе $10.00.

І так всїх жертв узбирано в Пасейку на „Рідну Школу“ на суму $155.05 і сї гроші післано до „Дністра“ у Львові.

Вправді не можемо ми повеличатись такими сумами як напр. Філядельфія, Ню Йорк або і другі великі міста, бо нас і невелика горстка, ну і громада еще молода, однак потішаємось, що і єя невелика лепта причинить ся бодай в якійтакій мірі до здвигнення так ґуманної ідеї, якою є наша „Рідна Школа“.

Годі незгадати тут і не піднести так великих патріотичних змагань Тов. „Запорожська Січ“ в Пасейку, яке вповні зрозуміло вагу і значіне „Рідної Школи“, бо хотяй воно і не числить так богато членів, але поставило ся що-до жертв на „Р. Ш.“ по „богацьки“ бо за старанем сего Товариства прийшло на „Рідну Школу“ $56.35. Най же буде Вам честь і слава, молоді патріоти!

Істнує тут також одно богате і старе Брацтво, котре вправді еще дотепер не жертвувало від себе нич на сю ціль. однак є надія, що і воно не схоче позістати позаду других і при найблизшій нагоді жертвує на „Рідну Школу“ поважну суму.

На кінци не завадить хиба згадати еще і о сім, що на се Віче прийшло і кількох змосковщених кацапів, які, аби показати свою „культуру“, почали щось під носом хрункати, а один з них іменем Овчаровський з Ню Йорку крикнув навіть на голос, щоби люди не давали нич на укр. школи. Він мабуть не забуде так скоро тих своїх злощасних слів, бо дістав від „вуйка“, поліцменської палкою такого прочуханця, що відай і десятому закаже пхати своє рило до чужого проса.

Дмитро Смеркло,
секретар віча.

WILMINGTON, DEL.

Дня 11-го марта о 8-мій год. вечером церковна галя у Вілмінґтон, Дел. була на пів заповнена людьми, котрі нетерпеливо очікували приходу відпоручника галицьких просьвітних товариств, Вп. С. Демидчука. Точно о пів до девятої явив ся на гали п. С. Демидчук в товаристві місцевого пароха о. Бернацького і о. Лотовича, пароха з Честер, Па. О. Бернацький в своїй короткій і влучній промові представив зібравшим ся людям п. С. Демидчука і пояснив ціль його прибутя до Америки, а потім покликав п. Василя Войтовича на предсїдателя сих зборів і Тимона Колодія на секретаря. Предсїдатель В. Войтович уділив голосу п. С. Демидчукови.

П. С. Демидчук в своїй двогодинній промові представив слухачам конечність руських шкіл в Галичині. Бесідник представив також дуже вірно й цікаво терпіня нашого народа під панованем ляцьким в Галичині і під царським обухом в Росії. Причиною всего того є брак шкіл і наукових заведень в нашім рідним краю.

Потім забрав голос Т. Колодій. В своїй промові представив почасти значіне науки і, заохочував людий до збираня жертв на рідну школу. „Учім ся, брати, щоб розум наш не спав, учім ся, щоби ми могли засівати добро поміж люди, щоб воля і дух наш росли в силу, бо вихід з теперішного виру сьвітового потрафить знайти лише той, що учив ся чогось у своїм житю, що мав спосібність служити хоч якийсь час науці. А щоби се осягнути, щоби знати вийти цїло з бурливого сего житя, то треба нам мати свої школи, длятого кождий з нас повинен дати якусь лепту від себе на ту ціль“.

Потім забирали еще голос: В. Войтович, котрий вірно представив житє і відносини наших Русинів у Вільмінґтон, Стефан Фіґун і Петро Левицький; зміслу їх промов писати не буду, бо не хочу забирати богато місця в часописи.

На сих зборах зібрано 42 дол. і 25 цнт., а по зборах зібрано ще 2.90 то разом $45.15. Пересилка сих гроший до краю коштує $1.13 а вислано всїх 44 дол. т. є. (220 К). Вибрано також комітет, котрий має на цїли збірку гроший на фонд краєвих руських шкіл. До комітету вибрані слідуючі особи: Стеф. Фіґун, предс.; В. Войтович, касієр; Т. Колодій, секр.; Петро Левицький і Яків Гнатів.

Комітет.

Допись з Лемківщини.

(Брудне оружє).

Наші домородні москалї не перебирають в середниках. коли ходить їм о знеславлене немилих їм противників. Тоді не завагають са вони витягнути на верх навіть тайні справи родинні, які не мають нічого спільного з політикою, ба що більше, вони посувають ся до такої безличности, що видумують найбруднійші річи, та анонїмами і писаннями по своїх часописах в перекручених назвищах очерняють людий, які не йдуть їм на руку.

Передовсїм такого способу, уживають вони против нашого українського духовеньства, щоби збурити против него нарід, та щоб перестеречи духовні власти. наколи-б вони важили ся поставити такого десь там парохом в опорожненїй парохії. Наколи дізнають ся, що хтось має вже дістати згадану парохію, то йдуть до того села і вже наперед поучують нарід, як мають привитати такого пароха, та поучують парохіян, щоби вони писали до будучого свого пароха листи з погрозами. В той спосіб хотять стерор изувати наших сьвящеників, щоби не важилися подавати ся на Лемки.

І справді з так брудним оружєм не легко боротися.

Наколиб ми хотіли уживати подібного оружя, то ми витягнули би на сьвітло дневне такі цьвітки московських діячів на Лемках. що вони не вмили би ся в семох водах. Однак ми не думаємо перед простим народом в популярних часописах прати приватні бруди поодиноких осіб, бо се не було би по людськи і не принеслоб ніякого хісна. Противно, нарід за похибку одиниці осудив би десятки невинних. А вже треба мати дівольську злобу, щоби видумувати на невинних людий ріжні бруди і їх чернити в анонїмах, та по газетках як „Лемко“.

Ні! ми в такий спосіб не думаємо бороти ся з противником. Ми ведемо борбу оперту на правді і в відповідний спосіб. Однак наше українське духовеньство нам не дякає ся йти на Лемки, бо і нарід лемківський скоро пізнає ся на тім, хто йому стрик, а хто колом в бік. Тут треба такту, щирої сьвященичої праці і посьвяти, а всьо поборе ся. Наші москалї саме тому тепер так казять ся, бо бачуть, що нарід сам переконує ся наочно, що українське духовеньство є його правдивим духовним вітцем. — Лиш праці, а здобудемо певно серця наших Лемків.

Той сам.

Дописи.

З ALDEN, PA.

Зі всїх місцевостий американської Руси можна подибати в „Свободі“ ріжні дописи, а про наш плейс ніколи ніде не чути, чи в нїм живуть деякі Русини і як вони живуть. Хоть наш плейс вже давно замешкують наші Русини-переселенці, то все таки не було про них ніякої такої вісти, щоби давала знати, о якійнебудь роботї народній. Однак останніми часами і у нас потрохи почало свитати. І наш народ пробудив ся зі сну, в котрім через довгий час здорово просипляв ся. Особливо наша молодїж за проводом нашого любого пароха о. А. Лотовича і нашого дяковучителя, п. М. Кашуби, як також других старших одиниць, бере ся охочо і щиро до народної праці.

І так, дня 9. марця с. р. наша молодїж відограла на нашім плейзї дуже красне і поучаюче представлене „Кара Совісти“, про котре я яко ґість того представленя хочу дещо оповісти, щоби тим заохотити нашу місцеву молодїж до дальшої праці хотяйби на тім поли.

Само представлене випало дуже похвально зі сторони пп. аматорів, котрі віддали свої ролї знаменито. Особливо мушу тут піднести гру декотрих аматорів, що мали дуже трудні ролї, однак вивязали ся з них як справдїшні актори.

Дуже добре віддали ролї слїдуючі аматори: (Прокопа) п. П. Рішко, (Василя) п. М. Волошинович, котрі своєю грою прямо заімпонували численній публиці; ролї (Марини) п-на М. Машляк, (Марти) п-ні К. Кашубова і (Анни) п-на П. Васенда, котрі, хоть тут в Америці роджені. потрафили віддати свої ролї з правдивим характером наших жінок. Також добре грали ролї (Юрка) п. І. Вельґош, (Семена) п. М. Полянський, (Проця) п. Т. Яхван, (Маріона) п. І. Васенда, (Еля) п. С. Машляк, (Боруха) п. М. Михалик, (Асафата) п. Петро Вельґош, (Атаназія) п. Пав. Вельґош. (Томка) п. І. Рудавський, (Максима) п. А. Гавриляк і п., окрім декотрих, що говорили трохи за тихо. Належить також піднести гру малих діточок, що також брали участь в тім представленю, а то: І. Волошинович. А. Рудавська і Н. Петенко, котрі віддали свої ролї не гірше від старших аматорів. Честь і слава родичам, котрі виховують так діти. Щоби як найбільше таких представлень, то може би наші дїти (страшенно здемораллізовані тут в Америці) взяли собі науку, як потреба шанувати своїх родичів, щоби їх колись пізнїйше не гризла совість так, як гризла Прокопа, котрий батька прогнав з його рідної хати.

Тож слово до родичів: не жалуйте за тим, що посилалисьте свої діточки через пару вечерів на проби, бо з того маєте самі богато користи, а й наша церковця дістала красну лепту. Не зражайте ся тим, що перше. коли ходилисьте на представленє, то казали, що не варто, бо з того ніхто жадної матеріяльної користи не має, окрім одної одиниції. Теплер минули вже ті часи!

За щирими змаганями о. пароха як також дяковучителя п. М. Кашуби, которого спровадив наш о. парох на хосен нашій громаді, видко, що запосить ся на ліпше. І на нашім, забутім, здорово виспавшім ся плейзі. починає сходити сонце. Дасть Бог, що і наші старші Алденці візьмуть ся тепер щиро з закоченими рукавами до праці, до просьвіти і науки, а вкоротції пізнають: хто вони, ким і за що закуті. Ану до праці! Покажім, що і в наших жилах плине козацька кров наших батьків!

Громадянин.

З YONKERS, N. Y.

Шевченківські вечерниці в Йонкерс.

В суботу дня 1-го марта с. р. відбув ся в Йонкерс, Н. Й. концерт в девятьдесять девять літну річницю уродин нашого славного кобзаря Т. Шевченка. Концерт був получений з балем, а устроїло його місцеве українське сьпівацке товариство „Боян“. Початок назначено на годину сему вечером, а чистий дохід призначено на бурси в Горлицях і Сяноку.

Програма сего концерту складала ся з отсих точок: 1. Вступне слово. 2. Завіщанє, Шевченко-Вербицький, басове соло в супроводї двох хорів і фортепяна. 3 „До живих і мертвих і ненарожденних землякків моїх, в Україні і не в Україні сущих, моє дружнєе посланіє, Т. Шевченко — деклямація. 4. Отець і учитель, альтове соло в супроводї фортепяна. 5. Згадка про молодий вік Шевченка, деклямація. 6. Молитва, Конисьвкий-Лисенко, жіночий хор в супроводї фортепяна. 7. Розрита могила, Т. Шевченко — деклямація. 8. Спомин про Т. Шевченка, відчит. 9. Молитва за вітчину, хор діточий. 10. Наймичка, Т. Шевченко — деклямація. 11. Чорна хмара зза лиману, Шевченко-Кизима, хор мішаний. 12. Сон, Т. Шевченко — деклямація. 13. Гимн український, хор мішаний.

Вступне слово виголосив редактор „Свободи“ п. О. Стеткевич. Він говорив на тему: чому і як належить цінити заслужених людий, а також про культ Шевченка на Україні (особливо на Україні галицькій) від дня смерти поета аж по нинішний день.

Хорами диріґував місцевий дяковучитель, п. П. Лозинський. Хори були діточі і мішані; одні і другі сьпівали рівно і гладко — взагалі добре. На особлившу увагу заслугують сопрани, що підчас сьпівів вибивали ся завсїгди на перше місце. Відповідно до тих сопранів три другі голоси (альт, тенор і бас) троцки за слабі, але се вже не є виною сьпіваків, ані їх діріґента...

Альтове соло (Отець і учитель) в супроводї фортепяна відсьпівав супокійно й відважно 10—12 лїтний хлопчина, С. Лозинський.

Деклямували слїдуючі пп.: А. Телеп — „До живих і мертвих“, С. Лозинський — „Згадка про молодий вік Шевченка“, Т. Землян (8-лїтна дївчинка) — „Розрита могила“, п-на К. Чикало — „Наймичка“ і С. Фецко — „Сон“. З вимком С. Лозинського — всї прочі то самі Лемки, а одначе говорили дуже гарно і зрозуміло; видно відчули як слїд ті поезії, що їх виголошували перед зібраною публикою.

Найгарнійша річ на сїм концерті, се був відчит про Т. Шевченка, оброблений і виголошений з памяти п. С. Демидчуком. Шан. Промовець згадав про найважнїйші дати з житя поета-мученика, а відтак дібраними цитатами з творів Шевченка доказав, що Шевченко був правдивим пророком народним і мучеником за долю народа. Гарно говорив п. Демидчук, дуже гарно, приступно й інтересно, але... не було до кого говорити! Йонкерські Русини думали про баль, про пивтику й гулятику, а на слова золотоустого бесідника не хотїли звертати уваги.

Гірко воно дорікати людям публично, але якжеж інакше можна поправити тих, котрі не знають, що творять?...

Гість.

— Пробі, таж він питає про мойого померлого батька! — А голосно сказав:

— Так, добродію, знаю його дуже добре.

— Знаменито, чи він дома?

— Певно! — відповів. А тихо: в гробі!

— Чи міг би ти його від мене попросити, щоб він поговорив зі мною на осібности.

— Дуже радо виповню ваше бажане.

— Скажи йому, що Майльс Гендон є тут. Буду тобі, молодче, вельми вдячний.

Хлопець слухав здивований:

— Якраз так назвав його король, але що мені се шкодить? Певно оба є близнюками і сей міг би сказати королеви, де є другий волоцюга. — А до Майльса сказав:

— Пождіть хвилину, я сейчас верну.

Гендон пішов на вказане місце: се було заглублене в палатнім мурі, де хоронила ся сторожа в слітні дні. Тут сів на камінній лавці. Але ледви се стало ся, надійшов відділ ляйбґвардистів з офіциром на чолї. Запримітив він Гендона, задержав своїх людий і казав Гендонови вийти із заглубленя. Послухав приказу, а офіцир приарештував його, немов підозріле індивідуум, що крутило ся біля палати. Надармо намагав Майльс говорити, оправдувати ся, — офіцир казав йому

[с]ів молодий король, що саме тоді говорив, звернений до визначного лорда. Гендон думав, що надто строго є засуджувати його на смерть в повноті мужеської сили, а пощо-ж ще так його упокорювати! Бажав, щоб король найскорше скінчив з ним справу; перше здавало ся йому, що достойне зібране поглядає на нього з насьмішками, тепер думав, що всї поглядають на нього неприязно, гнївно. Нараз обернув король голову так, що Гендон міг побачити його лице. Аж духу йому забракло — мов в екстазї дивив ся на се молоде, гарне лице, опісля закликав півголосом:

— Як то, ти! Чиж правда се, що на престолї сидить володар, що перше був ним лиш у мріях і у снї?

Ще сказав до себе кілька незрозумілих слів, урываних висказів, опісля поглянув довкруги. Приглядав ся пильно:

— Нї, — сказав тихо, — се не сон, се правда.

Знов вдивив ся в короля і знов спитав себе:

— Чи менї снить ся? Чи-ж се імовірне, щоб правдивим володарем Анґлії був бідний, опущений, божевільний хлопчина? Хто-ж менї розвяже сю загадку?

Нараз впав на помисл. Пішов до стїни, взяв крісло, виніс його на середину салї і сів на нїм.

Гнївний шум поніс ся, хопили його за руку, а голос якийсь крикнув з обуренем:

— Устань сейчас, неокресаний хлопе! Як сьмієш сідати в присутности короля?

Се звернуло увагу монарха. Він підніс руку і кликнув:

— Не дотикайте ся його! Він має право!

Здивована товпа уступила швидко. А король говорив далї:

— Знайте всї панї, лорди і достойні панове, що се є мій вірний, любий слуга, Майльс Гендон. Він освободив своїм оружєм мене від зневаг і тїлесної кари, а може й від смерти. За той чин надав я йому шляхоцтво. Але він віддав менї ще більшу прислугу, бо уратував мене від буків і сорому, що їх добровільно переняв на себе. За се зробив я його паром Анґлії і ґрафом Кенту і одержить він чимало землї і золота, щоб міг жити відповідно до свого достоїньства. Право, що він його тепер ужив, рівнож дістав від мене. Постановляю і приказую, що кождий представитель його родини має право сідати в присутности короля Анґлії, як довго треває держава, в найдальші часи. Нїхто не сьміє йому сего боронити.

XXIX.

Справедливість і заплата.

Коли все вияснило ся, що ще в будучности могло бути загадочним, Гуґо Гендон визнав, що тероромом зневолив Едиту, щоб заперла ся Майльса. Зразу погроза не була успішна; вона говорила, нехай радше її убє, бо житє для неї й так не миле, а таки Майльса не вирече ся. Доперва тодї, коли Гуґо сказав, що Майльс згине, як вона пізнає його, то Едита піддала ся. Зі страху о Майльса додержала вона пізнїйше до кінця вимушеного на нїй приречення.

Гуґо не ставав перед судом за ту погрозу, анї за се, що безправно присвоїв собі становище й посїлости брата, бо анї брат, анї жінка нїчого не хотїли проти нього сьвідчити. Увільнений з тюрми, покинув тайно жінку і утїк з Анґлії на сушу, де небавом помер. Трохи пізнїйше ґраф Кенту оженив ся з вдовою. Коли новоженцї показали ся перший раз в Гендон Гол, то приняли їх з великими почестями.

Том Кенти нїколи вже не почув нїчого про свого батька, він загинув без вісти.

Король казав вишукати бідного селянина, що був напятнований і проданий в неволю. Увільнив

його від товариства Равфболда і король достарчив средств, щоби міг при чеснїй працї вести свобідне житє й запевнити собі будучність.

Хлопця, що був зловив сокола, увільнив від шибеницї, а також слабу на умі женщину, що була украла кусень полотна. Чоловіка, оскарженого о забитє серни в королївськім лїсї, не міг вже добрий король освободити, бо було вже за пізно.

Урядника, що за висказане правди дізнав так строгого обходженя, увільнили з тюрми і від кари грошевої. Дочки тих двох женщин, що на очах Едварда умерли страшною смертю на кострі за католицьку віру, виховували ся і вивінували ся королївським коштом. Судовий слуга, що безправно бив буками Гендона, поніс тяжку кару.

Нераз залюбки росказував король про свої пригоди, починаючи від тої хвилї, коли то палатна сторожа викинула його за браму, аж до тої хвилї, коли о півночи втиснув ся між робітників і з ними увійшов до Вестмінстер. Там укрив ся за гробівцем Едварда Ісповідника, але ранком заснув і спав так довго і глубоко, що мало не заспав коронації. Говорив сам нераз, що умисно пригадує собі часто свої терпіня і науки, що їх витягнув з терпінь, щоб додержати точно тодї повзятого постановленя, що його невгодини стануть

Іван Франко.

Лист із Бразилії.

Сусіди любі! Пише вам Олеся.
Ми всї здорові й добре нам веде ся.

Сїм місяців отсе мовчали ми,
Аж на кінцї мандрівки стали ми.

Серед лїсів тут живемо в барацї
І маємо страшенно много працї.

Рубаєм дерева на сяжень грубі —
Одно два дни довбем, сусіди любі!

За рік оттак чень буде чистий морґ,
То будем сїять. Живемо на борґ.

Борґує нам уряд, покіль до свого,
Курузи, бульбу, сіль — і більш нїчого.

Не розлучали нас і на пять хвиль...
До міста маємо пятнацять миль.

В лїсах, під горами... Та ми не ропчем,
Доріґ нема, стежки, дасть Біґ, протопчем.

Та ви цікаві, як нам до води
Доїхалось, а потім аж сюди.

До Відня їхали спокійно в купі;
У Віднї нас три дни держали в цюпі.

Пустили нас, лиш пан якийсь від нас
Сїм срібла взяв, що підписав нам пас.

З Понтеби завернули нас до Грацю,
Там три недїлї мали з нами працю.

Писали до Стрия, Мостів і Кут,
А нам казали: „Зачекайте тут!"

Палазя там умерла від уроків,
А лїкар Німець мовив: „З браку соків."

Івась умер напевно від нїчниць,
А лїкар мовив: „Не плетїть дурниць!"

Та як ще Гриць, Оксанка, Рузя вмерли —
Пустили нас: „Ідїть, куди наперли!"

До моря ми добрались без біди,
Лиш що до нас приcїлись два Жиди

І видурили від Баланди й Хмиза
По десять ринських за якісь авіза.

Та на однїй пересїдцї якось
Згубив ся і пропав Юрків Антось.

Про хлопців доси ми не мали вісти,
Дївчата раді: є що пити й їсти.

Що-ж ще писать вам? Тут новин не гук.
Пять душ нам доси вмерло від гадюк.

Тут по лїсах блукають дикі люди,
Бють наших і їдять. І нам мабуть те буде.

Та може дасть нам Бог іще підниать ся.
Було нас сорок, є ще вісїмнадцять.

Одно лиш жаль, що вже по руськи тут
Молить ся нї балакать не дадуть.

На нас у містї крикнув Кандзюбіньский:
„Nie wolno tutaj gadać po rusińskij!

„Tu polski kraj i polski Bóg i król!
Po polsku gadaj albo gębę stul!"

Га, що-ж, коли так острий рефлядунок,
Хай буде й так! Який нам тут ратунок?

Сим кінчимо. Прощайте! Ждїть від нас
Звісток, як нам заблисне лїпший час.

Між присутними находили ся ще дві особи, що увійшли до салї ще перед приходом Майльса. Чули вони королївські слова і поглядали з переляком то на короля то на того страхополоха, що сидїв посеред салї. Новий ґраф ще їх не запримітив; вдивляв ся все з уподобанем в молодого монарха і шепнув до себе:

— Господи, поможи менї! То се мій хлопчина божевільний? А я йому бажав показати, що значить бути можним? То я йому захвалював дім, що має сїмдесять кімнат і двайцять сїм слуг? Його одежию були лахи, а їв він окрушини. Щоденно терпів невгодини і наруги. І я хотїв взяти його за свою дитину і зробити з нього порядного чоловіка... Ох, деж я тепер укрию ся зі стиду?

Вкінци опамятав ся, уклякнув перед королем і, складаючи свої руки в долонї королївські, зложив присягу вірности тай подяку за одержані достоїньства й дарунки. Опісля підвів ся і з почестю станув на боцї. І тепер всї глядїли на нього, бо завидували йому щастя.

Нараз запримітив король Гуґа Гендона і крикнув гнївно, з огнем в очах:

— Сей нужденник нехай буде позбавлений достоїньства, придбаного обманьством і відобрати

короля і поляг в борбі. Від тодї родинний привілей зник.

Том Кенти дожив пізного віку. Був се чесний, добрий, все усьміхнений старець з сріблисто-сивим волосєм. Цїле житє шанували й поважали його загально, аж до смерти заховав він сей специяльний стрій, щоб пригадувати людям, що він був колись королем. Де лиш показав ся публично, товпа розступала ся з почестю і робила йому місце; один шептав другому:

— Здіймай капелюх з голови, се королївський любимець!

Кождий кланяв ся, а він дякував ввічливим усьміхом. Народ тїшив ся і розповідав собі про його минувшину.

Король Едвард жив коротко; його панованє було лагідне й людяне. Коли нераз високий достойник або ленник корони закидав, що король є занадто поблажливий, або, що закон, що його король хоче змінити, не є зовсім строгий, тодї дивив ся на нього поважно великими, мудрими очима і одвічав:

— Що ти знаєш о строгости або о гнетї? Я і мій нарід знаємо і одно і друге, але ти не маєш о тім понятя.

благословенєм для підданих і держави і щитом для всїх покривджених. Лишили ся отже-ж ті образи сьвіжо у його памяти, а серце доброго Едварда все було склонне до лагідности й милосердя, тож найбільше опікував ся покривдженими і упослїдженими.

Майльс Гендон і Том Кенти були все любимцями короля. Для його великого серця були вони все дорогі і привязані душею, опісля щиро оплакували його по вчаснїй смерти. Ґраф Кенту мав досить розуму і не над'уживав часто свого привілею і лиш два рази скористав з нього і сїв в присутности короля: перший раз тодї, коли вступила на престол королева Марія, а другий раз при коронациї королевої Єлисавети. Внук його рівнож уживав сього привілею, коли Яків І. вступив на престол анґлїйський. Минуло більше, як чверть столїтя, нїм син того Кенту міг хіснувати ся тим правом. Се попало було в забутє тай повстала чимала буря гніву, коли тодїшний ґраф Кенту серед зібраного двора сїв в присутности короля Кароля І., щоби застеречи собі на дальше права свого дому. Вияснене справи наступило сейчас і привілей Кентів стверджено наново. Послїдний в прямій лїнїї мужеський потомок Майльса Гендона, боров ся опісля, підчас довгої домашної війни, в обороні

йому украдену посїлість і кинути до тюрми і нехай там сидить, поки не спитаю про нього.

Гуґа сейчас випровадили з салї.

Знов товпа розділила ся; за урядником, що випроваджував його, йшов Томко Кенти в богатім, але відміннім від инших строю. Зближив ся до престола, приклякнув перед королем, а він промовив:

— Все знаю, все, що діяло ся в послїдних тижнях і я з тебе дуже вдоволений. Ти володів моєю державою з королївською добротою й лагідностю. Чи ти вже відшукав свою матїр й сестри? Як так, то гаразд! Їх обдаруєть ся... А що ти держав у своїх руках королївську власть, тож справедливо є, щоб ти дістав більшу гідність, ніж звичайно. Погляньте всї на його одїнє, будете його пізнавати по нїм. Де лиш покажеть ся, повинен народ памятати, що він був королем, щоб всї віддавали йому належну почесть. Стоїть він під опікою короля а мати-ме імя „королївський любимець”.

Том Кенти підвів ся щасливий і вийшов, щоб поспішити до матери й сестер і росказати їм про ласки й рішеня короля і тїшити ся спільним щастєм.

мовчати а жовнірам відобрати оруже і перешукати кишенї.

— Шукайте, — сказав біднята Гендон. — Дай Боже, щоб ви найшли щось. Я шукав дуже пильно, але не міг найти нї гроша.

Одинока найдена річ — се був зложений папір. Офіцір отворив, а Гендон осьміхнув ся, бо пізнав письмо свойого любого хлопчини, що його написав він того нещасливого дня в Генден-Гол, з бажанем, щоб воно дістало ся до рук лорда Гертфорда. Офіцир читаючи се, що було написано по анґлїйськи, зморщив чоло, а Майльс зблід, коли він крикнув:

— Знов маємо нового претендента до престола, справдї, ростуть, мов гриби по дощи. Пильнуйте гаразд сього драба, — сказав до жовнїрів — мушу сей цінний папір сейчас занести до палати, щоб доручити його королеви.

І пішов; Гендон лишив ся в руках сторожи.

— Но, тепер швидко скінчить ся моя недоля, — думав Гендон. — За той кусник паперу висїти-му на шибеници. Але що станеть ся з хлопчиною, то Господь лиш знає.

Швидко вибіг офіцир з палати і біг до нього. Гендон випрямував ся, бо бажав по мужеськи знести свою судьбу. Офіцир приказав, щоб пустили

I помогло. Пустили нас як стій,
Урвало ся поганій відьмі тій.

А як ми вже на корабель сїдали,
То панича від нас арештували,

Немов би то він ошуканець єсть.
Він нам шепнув: „Се злої відьми месть!

„Мовчіть, бо пропадете всї до чиста!”
Ми — ша! Пропало наших ринських триста.

По морі ми плили без злих пригод,
Ли шхоруван погано весь народ.

На морі вмерло девять душ народу;
Їх замість погребу метали у воду.

Най Бог боронить від такої тьми,
Як матері ридали за дїтьми,

Коли їх риби довгі мов ті бальки,
Зубаті, чорні, рвали на кавалки!

В Бразилії ми теж зазнали зла:
Пропасниця лиха на нас зайшла.

Три місяції чекали ми на квіти:
Три хлопи вмерли тут і три кобіти.

Пять хлопців до услуг продали ми,
А сїм дївчат пішло в *такі* доми.

В Ґенові ми сїм недїль шифу ждали,
За містом в норах як Цигани спали.

Поганий край! Докучив голод нам,
І горячок понабирались там.

Сїм штук дїтий, Онищиха й Чаплиха
І Хрущ старий там вмерли. Збулись лиха

Було-б нас більш померло, бо якась
На нас італьська панї завзялась

І випросила в короля сьвідоцтво:
Держать їх, аж їм вимре все жіноцтво.

Хрест божий з нами! Певно се була
Якась безбожна упириця зла.

Бо справдї на жінок у тії доби
Ударили найгірші хороби.

Та Бог наслав на тую злюку бич:
Попавсь нам лейський Русначок-панич,

Списав він лист від нас слїзми облитий
До їх там королеви Маргарити.

Все розповів: як нас тут трясця бє,
Як відьма нічю кров жіночу пє,

Що тут дїтий без корму сохне й плаче,
Як з відьмою король у гречку скаче...

Гендона і віддали йому оруже. Коли се стало ся, вклонив ся низько і просив:

— Ходіть зі мною.

Гендон йшов за ним і говорив до себе:

— Видко, провадить мене на смерть; мушу отжеж здержати ся від непотрібних гріхів. Инакше, удусив би я того негідника, що своєю ввічливостю насьміхаєть ся з мене.

Через подвіря заповнене людьми, пішли до головної брами палати. Там офіцир, знов з глубоким поклоном віддав Гендона гарно-одїтому урядникови, що повитав його чемно і попровадив довгим коридором, повним служби, що уступала ся з дороги з почестю; може за плечима аж дусит ся вона від сьміху над волоцюгою, але явно не важила ся висьмівати його. Опісля йшли гарними сходами, разом з многими вистроєними, видимо визначними людьми, вкінци увійшли до чимало[ї] салї, де була зібрана висока анґлїйська шляхта. Коли вже були посеред салї, провідник попросив чемно остовпілого Гендона, щоб зняв капелю[х] з голови — і попрощав його з поклоном. Тепер став він предметом насьмішок і згірдливих по[]глядів.

Майльс Гендон був так змішаний, що майже відходив від себе. На престолї під бальдахімом с[]

КАЛЄНДАР.

ЦЬВІТЕНЬ.

ст.	Днї	Руські сьвята
3	Четвер	Якова Тер.
4	Пятн.	Василія
5	Субота	Нїкона
6	Недїля	4. Посту. Заг.
7	Понед.	**Благовіщенє**
8	Вівтор.	Собор арх. Гавриїла
9	Середа	Матрони

НОВИНКИ.

Нехтованє народного представництва осії навіть у тїй мізерній формі як ерішна дума доходить вже до сьмішгий. Ось підчас ювилейних сьвят у ербурзї мусїв думський голова Роянко зводити формальну кампанїю з страми церемонії за відповідні мі. Ось так на сьвяточнім богослужев казанськім соборі визначено для нів державної Ради місця біля двора, Родзянкови і послам до думи визнао місце в кутї десь коло селянської утації. Але Родзянко з послами стаколо членів державної ради, та на разові замітки майстра церемонії зав, що не рушить ся з місця, бо майи церемонії не вміють йому визнаи місця, яке відповідало би його доїнству. Подібна історія повторила ся бенкетї в зимовій палатї. Родзянкови значено місце не в Юриївській саде засїла царська пара, але в дальх кімнатах. Родзянко загрозив, що ине бенкет, коли не одержить відпоного місця. Аж тодї майстер церемопоспішив з перепрошенями та найз йому місце таки в головній сали.

Албанський конгрес в Триєстї. Минишими днями відбули ся в Триєстї ичаві збори найчільнійших мужів бланського народу, скликані в тїй ціщоби нарадити ся над долею альської держави. Як відомо, то великі жави головно за принукою Австрії, меччини й Італії згодили ся на соренє самостійного албанського княства. Самоуправи домагали ся Альції вже дуже давно і вели за ню, ще панувала над ними Туреччина, неінну, завзяту боротьбу, аж доки вкінне осягнули державної самостійности. зборах в Триєстї, де богато бесідків, обговорюючи дальші бажаня альбанців, підносили особлившу поміч аря Франца Йосифа, з якою став він льбанцям в тяжких рішучих хвилях ротьби о їхню самостійність, вискаочи йому за те щиру подяку альбанкого народу і називаючи його „цїсам-освободителем" а його державу „мамю альбанської держави". По ухвалили вислати до всїх великих ржав від альбанського народу письмо просьбою, щоб вони подбали о те, аби мостійна Альбанія могла також екомічно розвивати ся. Просять в тім істї також, щоби великі держави як йскорше постарали ся о закінченє йни на Балканї, бо вона нищить безощадно албанський край і нарід, і оли би ще далї потревала, то полишиь би в краю тільки нарід в економічй руїнї, немічний, без сили. Сповнять і сї бажаня борючого ся о красшу олю народу. Альбанський нарід дїпняв ого найвисшого бажаня, державної езависимости, може свобідно розвиваи ся, жити кращим житєм. На него з одивом і завистию глядять инші поеволені ще народи.

Нова Польща. Польщу розібрали оміж себе Австрія, Нїмеччина й Росія 772 року. Та найбільше земель зарала Росія. Отже польські пани робии кілька разів повстаня, бо нїде їм е жиє ся так як в своїй рідній Польї, де виробляй що хочеш з простим ародом і нїхто тобі нїчого не скаже. акі повстаня були в 1794, 1830, 1831 1863 роках. Розуміє ся, що повстаня обили пани, а нарід не дуже то симатизував з ними, тому конець кождоо повстаня був такий, що Москаль оних вішав, других засилав в Сибір, треті тїкали в сьвіт за очи. Під теерішну непевну хвилю Поляки знов юблять пляни, щоби скористати з наоди і воскресити Польщу. Против таої думки Українцї нїчого не малиб, колиб Поляки будували свою Польщу з польського матеріялу, а то вони хочуть забрати український матеріял на польську хату. Їх Польща малаб складати ся не лише з тих земель, що на них жиють Поляки, але і з тих, де живуть Українцї. Бо ті всї укр. землї, які колибудь бодай годину належали до Польщі, Поляки числять за свої. Отже всї укр. землї аж по Днїпро і Чорне море, то після польського апетиту все чистїська Польща. Кажуть, що Поляки заключили з австрійським правительством умову, на основі якої малаб Австрія помогти відобрати польські землї і з них (сюди увійшлаб також Східна Галичина, Буковина і др. укр. землї) сотворити Польщу і посадити на польськім престолї як польського короля одного з австр. князів. Чи однакож ті польські мрії здійснять ся, се ще питанє. Нинї укр. народ сьвідомійший як колись, а вже колись Українцї, не могучи стерпіти польського пановaня, вішали, різали і палили Ляхів. Те саме нинї повторилоб ся з подвійною силою. Се вже нинї показує польську безличність, рабівничість, просто злодійство серед білого дня. Бо коли розумні і чесні люди думають і говорять, що кождий народ повинен бути сам собою, незалежний від другого, то культурні Поляки мріють завсїгди про пановaнє кнутом і нагайкою. Хочеш, чи нї до нас належати, нам байдуже, ми тебе примусимо. І при усїм тім польські пани звуть себе католиками і їх другі так називають, та і нїяка церковна власть їх не виклинає. Чому воно так? Хто се витолкує?...

Польський орган в москвофільськім жаргонї дуже обурюєть ся на українських послів, що вони домагають ся національної рівноправности в галицькім судівництві. „Мазепинцї — пише він — переконані, що всї державні посади, особливо висші, сотворені виключно для них, і тому при кождім авансї Поляка (тут „Галичанинъ" соромливо додає: „або Росіянина) піднимають великий алярм, що ненцї Українї дїєть ся кривда". Як примір такого алярму наводить „Галичанинъ" ось що: „Львівська апеляція не приймає на судейських кандидатів тих українських абсольвентів правничих наук, котрих обжаловувано в звісних студентських ексцесах в нападї на львівський університет. Се вповнї природно. Чейже від судії жадаєть ся не тільки безсторонности, але також бездоганного житя. Міжтим поведенє української університетської молодїжи нарушило і то вельми закон, а обставина, що се нарушенє завдяки цїсарській аболїції уйшло їм безкарно, не зміняє тут справи. Бо прошу уявити собі судію, якому припало би судити подібний напад, як сей, в якому колись він сам брав участь. Очевидно присуд не міг би бути справедливий. З тої то причини львівська апеляція зовсїм оправдано не приймила таких осіб на судейських кандидатів. Міжтим пос. Днїстрянський, професор правничого факультету і будучий ректор українського університету, вносить в тїй справі запит до мінїстра справедливости і крім того взиває публично молодих правників непринятих до суду, щоби являли ся до него особисто і обіцяє їм своє заступство. А чейже були такі случаї, що навіть Поляків, які мають в своїх руках власть, не приймало ся до суду з полїтичних причин, а чейже нїхто з того приводу не вносив запиту". Як бачимо, польські впливи в Галичинї справдї зростають, коли побіч „Руского Селянина" так явно став на польську службу й „Галичанинъ".

Небезпечні образи. В книгарнях „Лїтерат.-Наук. Вістника" та „Часу" з наказу київської духовної цензури полїція сконфіскувала до 200 екземплярів образів Спасителя й Божої Матери. Образи сї — художня репродукція роботи українського артиста-маляра Куриласа, видані з благословеня галицького митрополита ґр. А. Шептицького. Ріжниця їх від звичайних образів російського виданя тільки та, що одежу на малюнках прикрашено українськими вишивками. Як відомо, на Українї дуже часто попадають ся образи з сьвятими, прибраними в національну українську одежу. Є такі образи навіть у Софійському соборі, у Київі, в центрі православія. І нїхто з духовних цензорів не добачав до сього часу в сїм нїякої небезпеки для православя. Цікаво, що звичайна сьвітська цензура тепер уже сконфісковані образи пропускала без перепони.

Справа російських католиків. „Руская Молва" довідуєть ся, що о. Іван Дайбнер буде висланий з Петербурга В церковних кругах уже порішено остаточно замкнути церкву Сошествія сьв. Духа. В звязи з тим виринає питанє про судьбу ікон византійського стилю та виключно католицьких, що находили ся в тїй церкві. Кілька прихожан звернуло ся до думських послів з просьбою о оборону та о внесенє інтерпеляції в думі в справі безправних поступків представників церковної власти і адмінїстрації. Відмінні інформації подає в сїй самій справі кадетська „Рєч", яка запевнює, що церква буде знов отворена, та що її адмінїстратором буде о. Сузалєв, бувший старообрядческий приходник.

Англїйська преса в укр. справі. Льондонська часопись „The Economist" друкує в однім з останнїх чисел редакційну статю в українській справі; часопись дуже правильно осьвітлює українські відносини і виявляє велику поінформованість в нашім положеню. Місячник „The Russian Review", що виходить у Лїверпулю під редакцією проф. Лїверп. університету Бернарда Преса, відомого фінансієра Мориса Берінґа та американця Самуеля Гарнера, містить у книжцї за падолист докладну статю про українське питанє проф. Федора Вовка. В звязку з останнїми межинародними подіями, взагалї заінтересованє анґлїйської преси українськими справами дуже зросло. Коротенькі згадки за Україну, в статях присьвячених нашим справам, стали звичайним явищем.

Триста мілїонів корон з димом! Головна дирекція фабрик тютюну в Австрії оголосила недавно, кілько горожани Австрії викупили з її фабрик і складів тютюну в роцї 1911, значить в тім роцї, коли підвисшено цїни всїх родів тютюну, папіросів, циґар і табаки. В перших місяцях по підвисшеню цїн запотребованє тютюну зменшило ся, але сей недобір грубо покрило запотребованє під конець року. За цїлий 1911 рік вплило до головної каси дирекції фабрик тютюну з Австрії і Угорщини 299 мілїонів і 400.000 корон. Розпродано в сїм роцї 1236 мілїонів циґар, 5500 мілїонів папіросів і 230.830 метричних сотнарів тютюну. З приводу підвисшеня цїн зменшило ся запотребованє циґарів (скіряних). І так викурено менше як в попереднім роцї 37 мілїонів „порторіко", 14 міл. „куба", за се циґарів „циґарільос", котрих цїни не підвисшено, продано о 107 мілїонів штук більше, як в попереднім роцї. З папіросів найменше продано „шпортів", а найбільше „драмів". Папіроси „мемфіс" удержали ся в тім самім числї, що і в попереднім роцї. Запотребованє спроваджуваних з заграницї тютюневих фабрикатів зменшило ся: в циґарах о 364.721 штук, в папіросах о 2 мілїони 556.860 штук. В подрібній продажи було в 1911 роцї запотребованє циґар таке: „реґалїтас" 3,851.790 штук, „трабука" 31,334.892 штук, „брітанїка" 31,901.745 штук, „куба" 138,248.907 штук, „віржінї" 189,367.890 штук, „розіта" 7,082.800 штук, „порторіко" 188,725.026 штук, „циґарільос" 115,171.670 штук. З папіросів продано „шпортів" 2 мілїярди 584 мілїонів штук „драмів" 1 мілїярд 171 мілїонів. За циґара уторговано в сїм роцї 84,324.418 корон, решта суми до 300 мілїонів припадає на тютюн. Так отже йде в Австрії з димом річно 300 мілїонів корон.

Арештованє за хабарі. У Львові арештовано секретаря намісництва Івана Лопушанського, який від довшого часу надуживав своєї власти. Іменно він звертав ся за посередництвом одного аґента до ріжних сторін, які мали свої справи до полагодженя в намісництві і жертвував їм свою поміч в тих справах, розуміє ся за відповідною „винагородою". Найбільше занимав ся вироблюванєм шинкарських дозволів. Через якийсь час минало се безкарно. Тепер однак один з пошкодованих доніс про се властям, в наслїдок чого Лопушанського арештовано. Що приневолило сего чоловіка на так добрім становищи до такого соромного дїла, се поки що, не звісно. Не звісно також, як много „заробив" арештований такою „працею".

Вежа з черепів людий. В Сербії, недалеко Нїши, є дивна і справдї оригінальна будівля. Сягає вона часів повстаня Сербів проти Турків перед 100 роками. В 1809 р. вожда сербського Стефана Сїноєвича окружили переважаючі сили турецькі. Коли Сїноєвич зміркував, що нїяк не видержить проти Турків, підмінував цїлу залогу і висадив у воздух. Тодї Турки повідтинали голови всїм поляглим. Так зібрали 952 голов людських і з них побудовано вежу, зліплюючи їх вапном. Ся вежа називає ся нинї „Кєлєкулє" с. є. вежа черепів. Вежа ся загріває нинї Сербів до борби з Турками. І як армія сербська відмашеровує на війну, то вперве гуртує ся довкола сьої вежі, а приглядаючись черепам своїх батьків, будить в собі дике чувство мести і з тим чувством йде проти Турка.

Хто за нами, ми за ним. Давно вже давав ся відчувати так нюйорським як і дооколичним Русинам брак в Ню Йорку доброго ресторану, в котрім можна би не лишень добре з'їсти, але також прочитати старокраєві і тутешні руські часописи і знайти гурток своїх людий, з котрими можна би побалакати і евентуально в дечім і поінформуватись. — Брак той зістав однак вже в послїдних місяцях усунений — знаний бо від давнїйших часів властитель ресторану 327 Іст 14-та улиця в Ню Йорку, п. Григорій Кокошка, не лишень запренумерував більше число наших часописий, а межи ними „Дїло" і „Свободу", але крім того і кухня його проваджена цїлком на спосіб старокраєвий, в котрій можна все знайти крім инших потрав також і борщик і пиріжки і голубцї, — заслугує на цїлковите признанє. Хто отже з Родимцїв хоче добре зїсти і то в кружку своїх людий і перечитати при тім яку старокраєву або й тутешну нашу часопись, нехай зайде до Кокошки, а буде задоволений.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців $2.00
До старого краю на 12 місяців $2.50
В Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Ґроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий мoнi ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший діставати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі“, Редакція не відповідає.

Під весну.

З кождою надходячою весною думає чоловік про вигідне уладжене своєї домівки на цілий рік. Роблять се і наші люди з своїми домами. Те саме відносить ся й до тих людий, котрі задумують кидати міські мури і переносити ся десь на „контри“, на сьвіжий воздух, на постійне житє з материю-природою. Рухають ся в тім часї і ті люди, котрі думають поселити ся десь на провінції і розвести яке-таке рільне господарство, або як у нас кажуть: фармерство.

Коли возьмемо в руки якунебудь часопись, хочби й нашу „Свободу“, то найдемо у ній кілька (часом і кільканайцять) адвертайзментів (оголошень), що там і там є на продаж така то а така земля по такій а такій ціні. Кожда компанія вихвалює свою землю на всї можливі лади, бо се лежить в її інтересї, бо за се вона платить. Инша річ, чи все те правда, що на весїлю сьпівають...

Ми не маємо змоги докладно розслїдити, о скільки зміст всяких оголошень, друкованих в нашій часописи, правдивий або неправдивий. Се вже річ тих, котрі мають діло з дотичними фірмами, пізнати й переконати ся, чи оголошуюча себе компанія веде свої дїла ретельно й чесно, чи може звичаєм несовісних бізнесменів полює тільки на легковірних костумерів.

Кождий чоловік, що має якунебудь орудку чи яке більше купно, повинен тямити завше, що розумні люди кота в мішку не купують... Найлїпше потрібну для себе річ докладно оглянути, як можна то й поторгувати ся, а тодї аж купувати.

Ми тут маємо на приміті одну справу. Вже на початку отсеї статї ми сказали, що весна, се найдогіднїйша пора до купованя землї і господарованя на ній. І до нас відносять ся нераз наші читачі за порадою, де, в якій околици і у якої компанії найлїпше купувати землю. Ясна річ, що ми не можемо поручати людям того, чого самі не знаємо, а впрочім редакція часописи не є ніякою експозитурою, не є ніяким аґентом земельних компаній.

Як нема правила без виїмку, так і ми мусїли в наведенім низше случаю відступити від принятої засади і піддаємо нашій читаючій публиці під розвагу отсих кілька стрічок.

Вже від довшого часу оголошує ся в нашій часописи одна земельна компанія, що носить назву: „**The European Colonization Company**“ з осїдком в Філядельфії, в будинку Drexel-a, ч. 441. Ся фірма знана певно кождому читачеви „Свободи“, бо вона оголошує себе в нашій часописи постійно і то доволї великим адвертайзментом.

І яке діло має редакція „Свободи“ з названою висше фірмою? — спитаєте. От в тім то власне й річ, що одна справа сеї компанії є того рода, що ми мусимо поговорити за неї публично. Ся справа — то **кольонізація**. В компанії „The European Colonization“ є люди, котрі хотять заселити компанїчні землї самими Русинами. До сеї пори річ мається так, що ся компанія, яка має свої землї в Вест Мілвіл, Н. Дж. і околици, поназивала кілька нових улиць іменами наших заслужених людий і думає робити се на більшу скалю в будучности. Між своїми покупцями має вже сто кількадесять Русинів, а між ними кілька наших сьвящеників та визначнїйших сьвітських людий, як от: редактор і завідатель „Свободи“, оба головні секретарі Р. Н. Союза і инші. Усї ті Русини, властителї земель в Вест Мілвіл, формують саме тепер осібну свою громаду, якій компанія дає даром пять акрів землї на її власні потреби (прим. під будову якого народного дому або читальні), а крім того жертвує відповідну скількість землї під будову руської церкви і приходства. Не скористати з усього того — се було би по просту гріхом!

Розходить ся головно о те, чи ті люди, котрі покуплять землї в „Европейській Кольонізаційній Компанії“, будуть з сего купна вдоволені, чи може прийдеть ся їм врізувати полу і вирікати ся навіть своїх задатків. Отже ми сьміємо заявити прилюдно, що земля в Вест Мілвіл має свою вартість, а її ціна єсли в короткім часї значно не підскочить, то **певно** не упаде! Землї в Вест Мілвіл, се не якісь дикі та непроходимі дебри або недоступні пущі, але край в цїлім того слова значінню цивілїзований, тай ще до того в стейтї, котрий — як кажуть знатоки — має перед собою сьвітлу будучність. Довкола Вест Мілвіл лежить кілька гарних міст і місточок, а комунїкація така догідна, що і найвибагливїйшого вдоволити може. Між одною а другою місцевостию їздять заєдно стріткари, а поміж Філядельфією (година їзди) курсують що години дуже догідні трени. В околичних містах є кількадесять ріжнородних фабрик, до котрих наших Русинів (яко добрих і совісних робітників) приймають дуже радо і навіть хвалять їх по місцевих часописях. Земля у Вест Мілвіл надасть ся найлучше під управу всїлякої ярини і винної лози. Можна сїяти і деякі роди збіжа, але така господарка в поближу залюднених міст зовсїм не виплачуєть ся. Найлїпше виплачуєть ся садовина, огородовина і годівля дробу.

Чоловік, що має ґроші на задаток при купнї землї у Вест Мілвіл, виплатить ту землю легко догідними ратами бо кождої хвилї знайде роботу в околичних фабриках. У вільних від фабричної працї хвилях кождий властитель землї може собі її поволи вичищувати тай поволи загосподаровувати ся. Земля є рівна, гладка і без ніяких мочарів, бо положена доволї високо в порівнаню прим. до міста Мілвіл або Бріджтон. Ми певні, що тільки один „ґатунок“ людий не був би вдоволений із купна землї в Вест Мілвіл, а се: пияки, бо там нема нїде сальонів. Погані Квакри завели таке „паскудне“ право, тай людям, що люблять закропити червака — біда...

До сеї справи, котру ми осьтут коротко обговорили, ще небавом вернемо, а поки що застерігаємо ся перед якиминебудь інсинуаціями, що мовби то редакція „Свободи“ взяла якогось хабара чи що там від дотичної компанії. Нам розходить ся о те, щоби руська громада в Вест Мілвіл була більша числом, ніж доси, бо коли там купило землю напр. 100 Русинів, то чомуж їх не може бути 500 або й більше?

Єсли би хто з наших людий, що бажають стати тепер чи в будучности членами руської кольонії в Вест Мілвіл, мав дотично сеї справи якінебудь сумніви, нехай напише се до нас, а ще лїпше нехай поінформуєть ся приватно у знакомих собі осіб. Розумієть ся, що найлучше поїхати таки на місце і оглянути усе власними а не позиченими очима. Спробуйте се зробити і як можете — заперечте те, що тут написано.

Адріянополь здобутий.

В кінци і найсильнїйша турецька твердиня, Адріянополь, упав і дістав ся в руки Болгар. Через цїлих пять місяців держав ся Адріянополь і по геройськи відпирав всї напади із сторони сполучених болгарських і сербських війск. Але вкінци перед переважаючою силою мусїв упасти. Адріянополь був укріплений двома рядами сильних фортів більших і менших. Сих фортів боронило шістьдесять тисяч добірного турецького війска під начальством завзятого ґенерала Шукрі-баші.

Кілька разів припускали болгарські і сербські війска загальний штурм на сю твердиню, головно від того дня, коли вдарили на Янїну, але за кождим разом Турки завдавали їм великі страти і кождий напад ударемнили. Хотяй кождий такий штурм коштував Болгар великі жертви в людях, се їх зовсїм не знеохочувало до дальших. Вони виділи, що голодом не так скоро змусять їх до здачі а ту як на се і европейські великі держави стали острійше напирати на них, щоб вже раз положити конець тому непотрібному проливови крови і заключити мир. Щоб отже при заключуваню мира европейські великі держави не могли Болгарам сказати, що їм роблять ласку, коли віддають їм Адріянополь або може скорше, маючи справу скінчену з Адріянополем, щоб могли післати всї свої сили під Царгород і або здобути його або принайменше показати Европі, що готові його заняти, єсли схотять а тим самим як Турків так великі держави зробити більше склонними виплатити балканським державам воєнне відшкодоване, якого вони доконче жадають. Тим лиш можна обяснити, що вони пожертвували стілько людий на здобуте Адріянополя, який великі держави вже давно признали для Болгарії.

Сей послїдний бій під Адріянополем розпочав ся дня 23. м. м. в недїлю пополудни канонадою із всїх гармат і тревав до пізного вечера. В понеділок через цїлий день продовжала ся пальба дальше. В сїм дни (розмістили) уставили Болгари свої війска в відповідних місцях і все приготовили до головного рішаючого штурму, який мали виконати слїдуючого дня. Під охороною гарматного огня болгарська піхота посунула ся близше під турецькі форти і там обкопала ся. Ніч перебула піхота на новозанятих позиціях а ві второк рано розпочав ся головний штурм на всїх місцях довкола Адріянополя. Довший час здавало ся, що і сей штурм скінчить ся нїчим як і попередні. Турки боронили ся надзвичайно хоробро і нанесли Болгарам великі страти в людях. Але Болгари рішили здобути місто за всяку цїну. На місце одних убитих посилали нові ряди жовнїрів, котрі по трупах своїх товаришів посували ся все дальше. Що йно пополудни удало ся Болгарам заняти оден важний форт із всхідної сторони Адріянополя. Болгарська піхота з баґнетами в руках кинула ся на турецьку залогу і зігнала їх з заниманих позицій. Котрі не втікли в час до другого ряду фортів, ті дістали ся в полон. При тім здобули 12 великих фортечних гармат, кілька скорострільних машинових карабінів і полонили понад 200 жовнїрів. Сейчас притягнули за собою свою артилерію і ушанцювавши її стали звідси острілювати другі форти. На других місцях тримали ся Турки добре, лиш на західній стороні Серби підступили трохи близше під форти. Але се не було би для них нїч грізного, єсли би не то, що всхідна часть в руках Болгар отвирала в части дорогу до міста. Начальний болгарський вожд Іванов, видячи се, видав розказ доложити всїх сил, щоб занятий форт і другі позиції утримати в своїх руках. Щоб Туркам не дати відпочати і відповідно до хвилї скріпити загрожені місця, велїв продовжати канонаду без перерви через цїлу ніч. Підчас того болгарська піхота посунула ся майже під самі форти другого ряду і в середу рано виконано другий загальний штурм. Болгарська піхота підпомагана сьвіжими резервами стрінула ся око в око з турецькою залогою. Прийшло до завзятої ручної борби на баґнети. Єще кілька годин ставили Турки розпучливий опір, але вкінци не остояли ся і подали ся до міста. Грімке „гурра“ залунало в воздусї — судьба міста була рішена. Болгарський реґімент Шіпка війшов перший до занятих фортів з всхідної сторони міста. Рівночасно з полудневої сторони наперли болгарські і сербські війска з всею силою на полудневі форти і заняли найдальше висунені а в них полонили около 800 жовнїрів, і забрали 20 гармат і 8 скорострільних машинових карабінів. Шукрі паша, головний турецький вожд, хотів боронити ся до послїдного в північних і західних фортах, але над вечер сербські реґіменти здобули перший ряд західних фортів. Видячи се приказав висадити в воздух маґазини пороху і одну найславнїйшу мошею та нищити всї важнїйші будівлї в містї, так що в короткім часї всї касарні стояли в огни. Такой дотримав свого слова, що скорше знищить місто, як має його віддати в руки Болгар. Аж прийшовше болгарське війско взяло ся ратувати і гасити огонь. Перестрашений нарід став утікати з міста і летїв стрімголов за місто в сторону фортів під кулї, де єще кипіла завзята борба. По висадженю маґазинів пороху і знищеню касарень казав Шукрі паша вивісити білу хоругов на знак, що піддає ся.

Кавалєрія болгарська і сербська війшла перша до міста а за ними піхота і ґенерал Іванов. Шукрі-паша на знак піддачі зложив свою шаблю перед ґенералом Івановом, але сей не хотів її приняти. Хотів тим показати, що подивляє в нїм його хоробрість і завзяте. На другий день прибув і сам болгарський цар Фердинанд і в'їхав торжественно до міста. На бенкеті, який видав в честь обох полководців і війск, Шукрі-паша віддав свою шаблю до рук царя Фердинанда, але сей вернув йому її назад. Старий полководець зворушений таким обявом поважаня — розплакав ся.

Оборона Адріянополя є одна з найславнїйших. Здобуте його коштувало Болгар богато жертв. В послїдних трох днях полягло Болгар більше чим 5.000, не враховуючи до сего, кілько полягло Сербів. А Сербів при облозї Адріянополя була майже половина. Своєю справностю причинили ся вони дуже богато до здобутя його. Оден сербський і оден болгарський реґімент дістали ся на підложені міни, так що слїду по них не зістало. Висадили їх в воздух і всї до одного погинули. Провізоричні болгарські шпиталї всї переповнені раненими з під Адріянополя. Турків полонили 51 тисяч а кромі всїх їх гармат, котрих в послїдній хвилї не понищили, знайшли в містї великі склади муки і живности, котру вейчас роздано жителям. Турецькі жовнїри були обезсилені надмірною працею та терпіли з причини недостатку лїкарів. Цар Фердинанд велїв прислати лїкарів і медицини для хорих.

В тім самім часї, коли здобували Адріянополь, прийшло до завзятого бою в сторонах Чатальджи. Як звісно, в часї зими Болгари опустили непривітні сторони Чатальджи і цофнули ся дальше на захід на узгіря. Опущені ними позиції заняли Турки. Тепер Болгари вдарили на них і по трох дневнім завзятім бою заняли Чатальджу назад. Турки в великім переполоху подали ся взад за давні свої укріпленя. Треба при тім розріжнити місто Чатальджу від укріплень тої самої назви, що боронять Царгород. Місто Чатальджа лежить три-чотири анґ. милї дальше від властивих укріплень і

занятє сего міста не має більшого значіня в подіях сеї війни.

Болгарський цар грозить, що коли европейські держави не схотять признати їм военного відшкодованя і границї, яка би ішла від Мідії до заливу Сарос на Еґейськім мори при півострові ґаліпольськім, то возьме і Царгород.

Вправдї амбасадори, засївши при зеленім столї в Лондонї на наради, грозять і приказують заключити мир, але балканські держави з тих їх погроз сьміють ся і своє роблять. Найлїпшим примірем, як балканські держави легковажать собі прочі великі держави, є справа Чорногори з Австрією, між котрими прийшло до великих непорозумінь і великого напруженя. Мало що бракувало, що не прийшло до війни. Австрія вислала була на побереже Чорногори дві дивізії своєї фльоти і кілька торпедовців а в пристанях Дальмациї і на границї Чорногори зґромадила масу жовнїрів.

Причина сих напружених відносин між Австрією а Чорногорою була слїдуюча. Чорногорцї облягають місто Скутарі і щоб скорше сю твердиню здобути, не зважають при тім на міжнародні права, які обовязують всїх, хто провадить яку небудь війну. Іменно в часї облоги міста неприятель має стріляти лиш на касарнї і форти-укріпленя а на прочі доми, замешкувані цивільними людьми, нї. Послїдними часами Чорногорцї звернули огонь на шпиталї, школи і один монастир, на котрих повівала австрійська хоругов і поубивали богато невинних людий. Кромі сего в тих краях, котрі Чорногорцї заняли, стали під загрозою смерти змушувати католиків переходити на православє, а одного сьвященика, о. Палїча, що станув в оборонї своїх людий, навіть застрілили. Понадто Чорногорцї допустили ся насильства над залогою одного малого австрійського корабля „Скодра" т. є. Скутарі, що знаходив ся в пристани в Сан Джіованнї ді Медуа.

Було се в часї, коли турецький кружляк напав на грецькі перевозові кораблї і кілька з них ушкодив. Чорногорський вожд велїв сему австр. кораблеви взяти сербське військо на свій поклад і також ратувати жовнїрів з потапаючих кораблїв. Зі згляду на грозяче небезпеченьство зі сторони турецького кружляка капітан авст. корабля не хотїв послухати і в кінци по більше неприятностях удало ся йому втечи.

Задля сего Австрія вислала остре письмо і зажадала в нїм: 1) щоб Чорногорцї при облозї Скутарі придержували ся міжнародного военного права; 2) щоб всї цивільні люди могли опустити Скутарі; 3) щоб Чорногорцї заперестали змушувати католиків на православє; 4) зажадала безсторонної слїдчої комісії, до котрої належав би і австр. консуль, а котра докладно розслїдилаб, за що убито католицького сьвященика а в кінци сатисфакції і кари для того полководця, що напаствував залогу австрійського корабля. З початку Чорногора не хотїла сповнити жаданя Австрії і аж прочі амбасадори мусїли вставляти ся за тим. Бо Австрія грозила силою зробити собі сатисфакцію. В наслїдок сего Сербія забрала свої війска з під Скутарі а чорногорський король пристав на всї жаданя Австрії. До недїлї 23. марця мали цивільні жителї час опустити Скутарі, але турецький вожд не дозволяв нїкому опустити міста. По кількадневній перерві в стрілянині чорногорський король велїв своїм жовнїрам обстрілювати місто наново. Хотяй знає добре, що великі держави призначили Скутарі для будучої Альбанїї, на нїкого не оглядає ся а стремить, щоб подібно як Адріянополь взяти і Скутарі. А тоді тяжше буде відобрати Скутарі з його рук і або затримає а як нї то прийде конець і самій Чорногорі.

о. Д. Х.

М. В. Лисенко і українське громадянство.

Є люди, що своєю невтомною працею на поли рідної культури, збогачуючи її своїми заходами, творять собі, зовсїм непомітно для стороннього ока, нерукотворний намятник в серцях свого народу. Своїм чистим серцем, щирими відносинами до всїх людей, що отчують їх, навіть і ворогів своїх, вони глибоко вирізують літери свого імени на віки вічні. Невгомонний час іде і забирає з собою людське житє і тих „чистим серцем" в царство тлїнности, лишаючи нам тільки спогади та славетне імя і дїла, що зоставив наш небіщик по собі. Дїла таких людей не мруть, а мов би заповіт находять відгомін в серцях того народу, якому посвятив житє своє небіщик.

Таких людей в українського народу ще мало, але вони є. Є такі цікаві постатї, що кождий народ сусїдний нам з гордістю приняв би в списки своїх національних провідників-героїв і пишав ся ними, як достойними синами своєї нації. А наш народ мало знає своїх видатних людей, а коли і знає, то таку сбмаль, що дальше імени і призвища не зостаєть ся місця в його намяти. Крім Т. Г. Шевченка, славного кобзаря нашого, що своєю поезією став в ряди найбільших і найкращих поетів славянських, ми чомусь боїмось вимовити такі величні імена постатей, як М. Драгоманів, Ів. Франко або блаженної намяти покійного Миколи Виталієвича Лисенка.

Я власне й хочу спинити ся на постатї славного музика, що показав цїлому сьвітови красу української пісні, убрав її в шати свого серця і скропив чарівним богатством своєї душі. Коли Т. Гр. Шевченко в поезії здобув собі назву великого кобзаря, то М. В. Лисенко своїми піснями, що лунають по широкому просторі України, також заслугує на ту почесну назву. Хто, як не він, так пильно, так старанно збирав з уст народних кожду мельодію, кождий звук, характерний українському народови і записував його варіїрував в своїх чудесних музичних творах?!... Його все житє було наче виткане із звуків, він ними тільки жив, захоплював ся так глибоко, як трудно собі уявити, не дивлячись на старечі роки. Хто знав його особисто, той нїколи не забуде його постатї, тих гарних, повних лагідного, теплого погляду очей його і тихої, задушевної розмови. Де він з'являв ся серед гурту людей, там завжди був осередком уваги. А особливо горнула ся до нього молодь, бо в його особі здибала чуле серце і бездонне жерело порад, котрими нераз підтримував розчароване молоде житє. Він до старости лїт зберіг молодечість свого серця і серед молоді користував ся великою любовю. Київське громадянство було щасливе, часто здибаючись з такою людиною, хоч за житя не розуміло глибоко значіня її, і лиш по смерти глибоко відчуло велику незамінимy втрату.

М. В. Лисенко в житю українського громадянства у Київі приймав найближчу участь. Крім того він був весь час головою українського клюбу і проймав ся його діяльностю так чутливо, що найменша справа не минала його уваги. Найбільш він дбав, щоби познайомити членів клюбу, а також і гостей його з музикою великих сьвітових композиторів. Дятого його заходами улаштовували ся так звані вечорі „камерної музики". Це були самі найцікавійші вечірки і притягали велику силу людей не тільки Українців, але й чужинців, що цікавлять ся і люблять музику. Тут дуже пильно і дотепно все обдумано славним керманичем „камерних вечорів" і загальний дух тих вечорів єднав всїх присутних в одну цїльну родину біля її голови, а художнє виконанє музичних нумерів залишало велике вражінє в присутних. Він сам керував тими вечорами і бояв ся доручити кому небудь иншому ту роботу, щоби не зінсувати загального вражіня та настрою і вечорі вдавали ся дійсно чудесно. Його без сумнїву можна назвати душею тих вечорів. Визнаючи велике значінє за музичним вихованєм — він в останнїй час захопив ся молодою справою, що взяв на себе гурток молоді — улаштованєм „художньо-етноґрафічних вечірок". Треба було бачити, як завзято брав ся він до участи тих „художньо-етноґрафічних вечірок", щоби зрозуміти гарну його душу. Він не раз казав: „тільки музика і мистецтво виховує людину". Це менї нераз доводилось чути з його уст.

Удїляючи багато часу житю укр. клюбу, він не переставав працювати над своїми музичними творами і останній його твір „Nocturno" — єсть дійстно лебединою піснею. Ще за житя він мріяв почути його в салї укр. клюбу та невблагана смерть не здійснила його мрію.

Смерть взяла своє і він відійшов від нас тихо, спокійно, як і прожив свій вік в повсякчасній працї для рідного краю, збогачуючи його культуру. Якими словами можна висловити велику втрату?... Якими сльозами оплакати її?... Нема того, хто так чуло висиівував горе і лиху долю свого народа, його радости й печалї... пролунали лиш похоронні співи над його труною з тисячи грудий люду, що прийшли в останнє привитати свого славного кобзаря. Похорон був надзвичайно великий і святочно-торжественний. Такого похорону не намятає Київ. Зібралось понад 50 тисяч люду за труною його. У всїх одна велика печаль оре чоло, у всїх одна невсипуща думка: нема М. В. Лисенка... Тільки тоді українське громадянство почуло і надто глибоко почуло незамінимy страту.

Не обійшлось без прикростей. Такі випадки хіба можуть бути тільки в Росії, в тім краю всяких можливостей. Громадянство хотїло вшанувати на похоронах його музикою, як то завжди робить ся в людей. Хотїлось відіграти „марш Дорошенка" йогож композиції — та поліція не дозволила. Тоді марш таки відіграли, тільки в помешканю українського театру при відчинених вікнах. Але на тій справі не кінець — поліція притягнула до відповідальности антрепреньора трупи за той вчинок. Через деякий час, в новому клюбі „Родина" святкували вечір памяти М. В. Лисенка, а російським чорносотенцям так се було не до вподоби, що під час виконаня співу-творів Лисенка, з вулиці чорносотенні хуліґани почали кидати в вікна пляшками з атраментом. Пооблювали стїни і вибивши вікна, вони наробили ще подібної шкоди в українських часописях і крамницях. Такі факти яскраво малюють житє наших земляків на Українї під російською кормигою, де навіть не можна тихо-мирно одсвяткувати намять дорогої богатьом людям особи. Де глумують навіть над мертвими!...

Заслуги-ж М. В. Лисенка перед українським громадянством такі великі, що його імя повинно вирізатись в скрижалях кождого українського серця і намяти його не згинути во віки, а слава його розростесь між міліонами нашого народу. Ми можемо гордити ся такими славними іменами, бо своїм житєм і працею вони показали себе достойними синами свого народу, а ми повинні показати себе достойними нащадками і шанувати їх намять.

Вони збогатили нашу культуру!... Таким був і М. В. Лисенко...

Ол. Неприцький-Грановський.

ПОДЯКА.

Сл. Іс. Хр.

Отсим складаємо сердечну подяку Впр. От. В. Балогови за щиру промову і заохоченє своїх парохіян в руській гр. кат. парохії Вайтінґ, Інд., як також і п. парохіянам тоїж парохії за так щедру жертву зібрану в церкві Успенія Пр. Богор. в день сьв. Богоявленія.

Також сердечну подяку складаємо всім Впр. Отцям і Хв. Брацтвам і Сестрицтвам, котрі поспішили нам в тім тяжкім нашім нещастю з ласкавою помочию і допомагають нам до здвигненя нашої твердинї і храму Божого.

До сего часу отримали ми слїдуючі ласкаві жертви:

Чесні парохіяне в Вайтінґ, Інд. $135.52. П. Іван Карнафиль з Савт Шікаґо, Ілл. 1.00. Хв. Сестрицтво Усп. Пр. Богор. від 199. Р. Н. С. в Вайтінґ, Інд. 10.00. Впр. О. В. Петрівський з Ню Йорк, Н. Й. 5.00. Хв. Бр. сьв. Иоана Хрестителя, від 292 Р. Н. С. в Дітройт, Міч. 6.00. Хв. члени Соєдиненія, від 255 в Пітсбурґ, Па. 5.00. Впр. О. М. Лукавський, збірка підчас Сл. Божої в церкві сьв. Йоана Хрестителя в Дженет, Па. 10.25. Впр. О. М. Данилович від парох. і від себе в Ансонії, Конн. 25.60. Впр. О. Ев. Бартош від двох парохіян в Дітройт, Міч. 2.00. Хв. Бр. сьв. О. Николая від 51 Р. Н. С. в Ейтсборо, Па. 4.90. Хв. Бр. сьв. Василія В. від 238 Р. Н. С. в Віндсор Лакс, Конн. 5.89. Хв. Бр сьв. Арх. Михаїла від 95 Р. Н. С. в Бівер Медов, Па. 5.00. Вп. О. М. Ірха в Геркімер, Н. Й. від парохіян $21.25 і від себе 25.00. Хв. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла від 61. Р. Н. С. в Дунло, Па. 3.00. Хв. Бр. сьв. О. Николая від 53 Р. Н. С. в Пітсбурґ, Па. 25.00. Хв. Бр. сьв. Василія В. від 82 Р. Н. С. в Ланкастер, Н. Й. 5.00. Впр. О. І. Ортинський від церкви сьв. О. Николая в Буфало, Н. Й. 14.43. Впр. О. І. Ортинський від церкви сьв. Йоана Хрестителя 16.73. Впр. О. І. Ортинський від Тов. Непор. Зач. П. Б. 10.00. Хв. Бр. сьв. О. Николая від. 129 Р. Н. С. в Сайкесвіл, Па. 5.00, Хв. Бр. від. 329 Р. Н. С. в Лічбурґ, Па. 5.00, Хв. Бр. Пр. Богор. від. 149 Р. Н. С. в Лакавана, Н. Й. 6.20. Хв. Бр. сьв. Кирила і Методія від. 260 в Тейлор, Па. 14.00. Хв. Бр. сьв. Арх. Михаїла від. 209 Р. Н. С. в Картерет, Н. Дж. 13.25. Хв. Сестр. сьв. Єлени в Ансонія, Конн. 6.10. Хв. Тов. ім. Богородчани від. 233 Р. Н. С. в Ню Йорк, Н. Й. 10.00. Хв. Бр. Усп. Пр. Богор. від. 139 Р. Н. С. в Ойл Сіти, Па. 5.00. Хв. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 85 Р. Н. С. в Гайзелтон, Па. 10.00. Хв. Бр. сьв. О. Николая від. 304 Р. Н. С. в Гейлвуд, Па. 2.50. Хв. Бр. сьв. Івана Хрестителя від. 270 Р. Н. С. в Джерзи Сіти, Н. Дж. 10.50. Хв. Бр. сьв. Володимира від. 72 Р. Н. С. в Алден, Па. 17.25. Хв. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 219 Р. Н. С. в Елмора, На. 12.00. Хв. Тов. Зап. Січ від. 155 Р. Н. С. в Перт Амбой, Н. Дж. 5.60.

Комітет Церкви сьв. Ап. Петра і Павла в Борнсайд, Шікаґо, Ілл.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим подає ся до загальної відомости, що від. 333 Р. Н. Союза в Рокфорд, Ілл. зістав з днем 1-го цьвітня 1913 р. згідно з § 153 статута Р. Н. Союза виключений з членьства Р. Н. Союза.

Віддїл 309 Р. Н. Союза зістав розвязаний з причини тої, що в місцевости Клейвіл, Н. Й., де сей віддїл мав свій осїдок, забракло працї і члени сего віддїлу (309) були змушені забрати собі перестунні листи і розїхались глядати працї в инших околицях. Тож обовязком кождого члена розвязаного 309 від. Р. Н. Союза зголосити ся з перестунним листом сего місяця о принятє до котрогонебудь правно істнуючого віддїлу Р. Н. Союза в Америцї. Члени, котрі сего не зроблять, значить, не зголосять ся в місяцю цьвітни 1913 р. до жадного віддїлу Р. Н. Союза, в місяцю маю 1913 р. будуть виключені з членьтва Р. Н. Союза.

Дано в Мікаду, Па. дня 1-го цьвітня 1913 р.

Д. Капітула,
гол. предс. Р. Н. Союза.

Мих. Угорчак,
гол. рек. секр. Р. Н. Союза.

СПРОСТОВАНЄ.

В протоколї з засїданя Гол. Екз. Ком. і Гол. Контрольної Комісії Р. Н. Союза, котрий був надрукований в 12-ім числї „Свободи" на 8-ій сторонї, мимоволї закралась в двох місцях ошибка, а іменно: у шпальтї першій з долини в другій стрічцї випущено число віддїлу 282, котрий голосував за точкою першою. В загальнім числї сей віддїл (282) був вчислений, але в друку випущений. В третій шпальтї з гори, в ухвалї третій, опущено слова „імена жертводавців і суму жертви, яку хто жертвує". Тепер ся ухвала буде звучати так: „На внесок п. С. Ядловського, попертий п. М. Угорчаком, ухвалено, що на будуче в орґанї Р. Н. Союза „Свободї" можна поміщати тільки такі жертви на ріжні цїли, які будуть надіслані до „Свободи" в готівцї. І так має ся поміщати імя того, хто занимав ся збіркою, місцевість, де та збірка відбувала ся, при якій нагоді її зібрано, імена жертводавців і кводу, яку хто жертвує".

Мих. Угорчак,
гол. рек. секр. Р. Н. С.

До всіх американських Лемків.

Ми низше підписані Лемки, відзиваємо ся до наших Братів і Сестер в Америці і просимо їх прочитати уважно сю відозву:

Наша дорога Лемківщина в старім краю находить ся в великім небезпеченьстві. Ляхи хочуть нашу батьківщину силою пястука спольщити, а кацапи при помочи російських рублів — змосковщити. Одні і другі взяли ся за руки, покумали ся з собою і давай навертати галицьких Лемків на свою віру... Довший час вони баламутили наш нарід, аж нарешті прийшов усему тому конець. Пригноблений бідою, але розумний і проворний з природи Лемко пізнав ся на своїх фальшивих опікунах і сказав: досить!...

На Лемківщині повіяло тепер иншим духом. Нарід завзяв ся викорінити з поміж себе польщину та забажав жити своїм власним, а не чужим національним житєм. Найшли ся щирі люди, котрі пішли між лемківський народ і стали йому отвирати очи. Нарід пізнав ріжницю між наємниками російського царя а своїми власними провідниками і станув по стороні тих послідних. Кацапи заскреготали люто зубами і почали називати нас з погордою „українчиками”, „мазепинцями”, „зрадниками”, „польськими” та „пруськими наймитами” і т. п. Вони того щиро народного руху Лемків сильно налякали ся, бо знають, що приходить їм сумний конець. Лемківщина — се до недавна одинока частина галицької Руси, де кацапи чули ся цілковитими панами і всевладними господарями. Як „проклятї Українці” вирвуть їм з рук сей послідний кусник „подяремної Руси”, то їм тоді лишать ся до вибору дві одинокі дороги: або еміґрація на Камчатку, або... стричок!

Нашим моральним, ба навіть сьвятим обовязком: допомогти кацапам, щоб вони в як найкоротшім часї опинили ся там, куди їх тягне московський рубель і народна зрада. Ми мусимо вже раз станути ясно на становищи народнім і подати руку тим, котрі працюють у нас і для нас, на нашу власну користь, а не на користь деспотичної Росії! Ми мусимо вже раз здобути ся на відвагу і заявити там, де треба і кому треба: *ми не „русскіе”, не Москалї, але Русини, котрі стремлять до своєї незвисимости, котрі хотять бути своїми власними панами на своїй власній зимлї, а не чужими наємниками та рабами!*

Щоби ті наші задушевні мрії сповнили ся, щоби ми собі самі ґаздували у своїй власній хаті, нам ще потрібно богато тяжкої праці, а таку працю можуть робити лише люди учені і просьвічені. Науку і просьвіту здобуваєть ся тільки в школї, а наша школа — в ярмі! Ні Поляки ні Москалї (чи там їх наємники: кацапи) не навчуть нас любити наш рідний край; нам треба своїх *рідних шкіл*, а головно своїх *рідних бурс*, себто таких приютів, у яких наші лемківські діти будуть виховувати ся на патріотів руських а не московських!

Одною з таких щиро народних бурс є *Українська Бурса в Горлицях*, заснована — як нам відомо — в самім серци лемківської Руси. Заложенє сеї бурси коштувало богато праці, а її удержанє здавало ся з початку неможливим. При добрій волї та щирих заходах прихильних нам одиниць удало ся побороти всї початкові перешкоди і нинї ми вже маємо свою власну, а не московську бурсу! Горлицька бурса — се та лемківська твердиня, о мури якої поломлять собі небавом зуби всї московські запроданцї!... Ми Лемки повинні гордити ся сею бурсою, бо то задаток на наше воскресенє! Щоб те воскресенє Лемківщини прискорити, нам треба підпомогти сю бурсу *щедрими матеріяльними жертвами!* Зрозуміймо, Братя і Сестри, свій власний інтерес: підтримаємо горлицьку бурсу, то тим самим підотнемо в самім корінц насадженє на нашій рідній земли чуже та ще до того небезпечне для нас дерево; не дамо тій бурсї ніякої грошевої помочи, то вона впаде, а те дерево, що його та бурса підгризає, розросте ся широкими та кріслатими галузями, а на тих галузях кацапи нас вивішають так, як цар-батюшка вішає тепер наших братів на Україні!

Тож до голови по розум, краяни-Лемки! Ми не можемо звідси воювати з ворогом шаблями та карабінами, але даймо нашим старокраєвим братям *гроші*, а вони за ті гроші куплять собі на місци таке оружіє, яке їм там буде потрібне... Не думаймо, що жертвовані нами центи пропадуть марно. Ні, гроші вложені на рідні школи і бурси — се сталий зелізний капітал, який приносить завсїгди грубі відсотки. Наші родимці в старім краю мають як найліпшу волю, але не мають гроший. А у нас, Богу дякувати, на гроші не така страшна посуха як в Галичині. Даймо ми з своєї зарібщини маленьку десятину на жертвенник народний, а зробимо дуже красне, дуже патріотичне і дуже богоугодне діло. Жертвуймо кілько хто може, але жертвуймо всї! Помагаймо людям в потребі, бо й ми також можемо потребувати колись помочи!... Не забуваймо, що тії потребуючі люди, то наші рідні братя, такі самі Лемки як і ми!

Пускаємо у сьвіт сю відозву не на вітер, але сподїємо ся, що вона добере ся до живого серця тих читачів, котрі справді мають у грудях серце, а не тверду камінюку... Складайте, Родимці, і збирайте жертви на *„Українську Бурсу в Горлицях”* всюди і при кождій нагоді! Призбирані центи засилайте на адресу „Свободи”, а „Свобода” поквітує кожду, хочби найменшу квоту і всї гроші вишле у призначене місце.

Іван Ґлова
Дмитро Капітула
Алексей Шаршонь
Алексей Горбаль
Гавриїл Дзядик
Николай Війтович
Семен Ядловський

Депутація.

В неділю рано, ще перед Службою божою, прийшло кількох господарів до учителя. — Самі найсьвідомійші із села.

— Ану, вгадайте, пане учителю, чого ми до вас зайшли так рано?

— Се ви вже самі скажете! Прошу, сідайте!

— Ми, бачите, депутація! — промовив Іван Крук, особистий приятель учителя.

Учитель засьміяв ся.

— Ну, аж тепер знаю, що й я щось значу, — жартував учитель. Я готов справді рахувати ся до тих панів, що вічно з депутаціями мають до діла.

Всї щиро сьміяли ся.

— Як знаєте, пане, промовив один господар, в нас нинї по полудни віче.

— Може що на зле заносить ся? поспитав скоро учитель.

— Нї, нї, все гаразд. Чули ми, що окоман з форналями приготовляє ся до бучі, та се дурниця. Їх мала горстка, ми сего не страхаємось. Не тому ми прийшли до вас. Ми хочемо вас просити, щоби ви не йшли на віче.

— Як то? поспитав здивований учитель.

— Та так: сидіть собі дома, або їдьте до міста. Ми дамо вам фіру.

Учитель нічого не розумів. З початку гадав, що селяни жартують, але глянувши на їх поважні лиця, пізнав, що се не жарт.

— Вибачайте, але я вас зовсїм не розумію!

— Позвольте, ми вам все роскажемо! промовив Іван Крук. Вчера в ночи зібрали ся у мене люди на нараду. Я вас не просив, бо було вже пізно. Пощо, гадаю, маю вам ніч колотити. Доста і так для нас працюєте! Зійшла бесїда на віче. Аж тут кум Крішка забрав слово тай каже: Знаєте, люди, що? Я гадаю, щоби наш учитель не йшов на віче. Може схочуть польські посіпаки робити яку бучу, а наш учитель, коби здоров був, не стерпить сего. Він горячий чоловік, скаже слово-дві, і біда готова! А не без того, щоб він і на вічу не говорив. Він не витримає! От і заскаржуть його Ляхи до староства і, диви ся, а нашого учителя нема в селї. А шкода нам його.

Ось так говорив кум Крішка. Ми на се всї пристали. Зараз вибрано нас в депутацію, ну і ми прийшли вас просити.

— Але-ж панове ґазди, ви від мене богато вимагаєте. В селї наше віче, а я й носа не сьмію там показати. А може там мене як раз потрібно? Не бійте ся, нічого злого менї не стане ся!

— Так вже не кажіть, пане учителю! Тай ми се знаємо, що вас може за се не проженуть зі служби, але возьмуть вас з нашого села на певно. А що ми тоді без вас значимо?

— Не йдіть, пане, зробіть се для нас! просили селяни.

— Се менї дуже прикро приходить!

— Хто знає, що на вічу може бути! Може й бійка буде. Ви, пане, таки сидіть дома.

— Або їдьте до міста! підхопив инший господар. Я по вас зараз пришлю фіру. Сїдайте, тай їдьте.

Учитель надумував ся.

— Впрочім ми дали людям слово, що ви нас послухаєте. Чей-же не схочете, щоби ми слова не додержували, промовила депутація.

— Та як сего собі люди конче бажають, то не піду, промовив по надумі учитель. Лиш старайте ся, щоби віче відбуло ся спокійно.

— Вже то наша жура, пане!

Поговоривши ще де-не-що про біжучі справи, виходила урадована депутація з кімнати учителя.

По полудни відбуло ся віче. Приїхав посольський кандидат. Зійшло ся богато народу. Віче відбувало ся з початку спокійно. Аж при кінци віча окоман із своїми поплечниками почав провокувати людий. Ті не стерпіли і вигнали влізливців з подвіря, де відбувало ся віче. При тім обірвалось трохи окоманови: подерли на нїм одіж, розвалили голову, — от і тільки всего!

По сїм незначнім вигадку нарід, ухваливши одногосно українську кандидатуру, почав поволи розходити ся домів.

— А де ваша школа? поспитав людий посольський кандидат.

— Ось там, коло сего хреста! Бачите?

— А вам на що школи? поспитав живо Крук.

— Учитель, що в вашім селї, се мій давний знакомий. Хочу його відвідати.

— Бійте ся Бога! — скричали люди. Ви можете з ним в містї бачити ся. Не йдіть до школи!

Кандидат здивував ся. Люди розповіли йому все до чиста.

— Не бійте ся! Утихомирював він людий, так зле воно не буде! Чейже за се, що відвідаю свого приятеля, шкільна власть не забере його з села. Будьте спокійні!

З тими словами попращав ся посольський кандидат з людьми і пішов до школи. Люди стояли на місци і дивили ся за ним. А коли посольський кандидат щез в шкільнім подвірю, люди перекинули ся поглядом.

— Пропав наш учитель!...

— Пропав, як камінь в воду!...

Сумні з пригнобленою душею розходили ся селяни по своїх хатах.

Три днї опісля завізвано учителя до повітової шкільної ради.

— Що ви в селї виробляєте? скричав на учителя лютий інспектор. Ви орґанізуєте напади на невинних людий?

Учитель зробив великі очи.

— Не вдавайте такого здивованого! Се доказано! Та справа вже в суді.

— Даруйте, пане інспектор, але я про жаден напад не знаю.

— Як то не знаєте? Не побили ваші люди пана Гошика?

— Так, чув я про се!

— А рано в неділю не приходили до вас Крук, Крішка, Гвоздик і инші знані бунтівники?

— Були, але в иншій справі.

— Ми знаємо сю справу! Вже доста ми вам терпіли. А чого заходив до вас Брильовський?

— Се мій приятель. Був в селї і мене відвідав.

— Гарне виставляєте собі сьвідоцтво! Брильовський — ваш приятель! Нам більше не треба знати! Се одно ваше твердженє для нас вистарчає.

Судова розправа виказала цілковиту невинність учителя. Мимо того шкільна власть перенесла його на иншу посаду. Сповнило ся се, чого селяни найбільше бояли ся...

Потрібно робітників
до фабрики
Westinghouse Air Brake Co.
11—14 **в Wilmerding,**

в Пенсильвенії (14 миль на всхід від Пітсбурґа ідучи желізницею Пенсильвенія). Найнизша платня 20 центів за годину. Платня денна від вироблених годин після скалї, за „овертайм" раз і пів а за роботу в неділї подвійна. Робота переважно від штуки. Можна заробити від 25 до 30 центів на годину. Виплата два рази в місяци.

ДАРМО! 13—
Фоноґраф, мужеську або дамську годинку, годинник столовий з музикою, гармонію, машину до писаня, сервіс — єсли хочете дістати цілком дармо як дарунок, пишіть сейчас по безплатні інформації, залучаючи марку на відповідь.
ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO.,
Dept. A. 26, 115 . 7th St., New York City.

Будучність запевнена!!

249 пів-акрових фарм до годівлї дробу коло Нового Йорку.

В Plainfield, N. J. в прекрасній і здоровій околици, в віддаленю ледво 25 мінут їзди від Нового Йорку, суть на продаж пів-акрові фарми, о дуже добрій землі, надаючій ся надзвичайно до годівлї дробу.

Фарм тих є вже лишень 249!

Ціна дуже низька, бо ледво 250 до 600 долярів за фарму.

Услівя сплати як найдогіднїйші, так, що кождий, хотяйби найбіднїйший зарібник може дуже легко таку фарму сплатити в ратах місячних.

Земляки! Не дайте ся отже випередити другим і не залишіть тої надзвичайної нагоди, щоби стати ся властителями фарм, котрі запевнять Вам спокійну старість, а Вашій родині будучність і достатне житє.

По всякі дальші пояснення пишіть зараз, або зголошуйте ся лично на адресу: 13—

Г. ЧАРНЕЦЬКИЙ І СПІЛКА
30 E. 7th Street, Telephone 7680 Orchard. New York, N. Y.

Найславнїйший руський спеціяліст
Д-р. Б. ГОГЕНБЕРҐ,

знаний всім і в найширших кругах уважаний тепер за найлїпшого руського і американського лїкаря. Др. ГОГЕНБЕРҐ відбув студії медичні в перворядних університетах і шпиталях в старім краю а довголїтною тут своєю працею здобув собі найбільшу славу і вдяку много тисячів виздоровлених, які одиноко йому лише завдячують своє здоровлє.

Нехай жалує щиро кождий хорий, який не знає ще д-ра Гогенберґа і добре тямить о тім, що здоровлє можна віднискати через лїченє виключно **одинокого лише д ра Гогенберґа.**

Др. Гогенберґ лїчить з найлїпшим все успіхом **уцтиво, совісно і дешево** всякі недуги: голови, горла, легких, чахотку, біль під грудьми, недуги серця, всякі терпіня жолудка, міхура і нирок (почок).

Лїчить недуги жіночі як: неточности, кровотоки, білі уплави, блїдницю, пологові болї.

Всї недуги мущин хочби застарілі: уплив насїня, недостаток мужеської сили, ломанє ніг, костий, болї в крижах, заражене крови найпевнїйшим середником проф. Ерліха „606". Посїдає наймоднїйші машини електричні і лїчить ревматизм, недуги нервові і слабість сьв Валентія.

Довершує найтяжші операції при помочи знаменитого хірурґа з Відня. Хто бажає здоровля і добра, нехай зголосить ся особисто або листовно, залучаючи двоцентову марку на відповідь.

DR. B. HOHENBERG,
608 E. 6th STREET, Телефон: Orchard 3615. NEW YORK, N. Y.

Хто не вірить, нехай читає потверджений нотарем лист.

Поважаний Докторе Гогенберґ!

Почуваю ся до милого обовязку подякувати Пану Докторови за так скоре і цілковите виличенє. Через два роки зносив я мою недугу і нещастє і на дармо лїчив ся у всяких докторів, які наочно мене оглядали. Др. Гогенберґ лиш на мій листовний опис виличив мене скоро і з біди увільнив. Нехай Господь Бог дає здоровлє Докторови Гогенберґови, аби міг ще більше хорим помагати.
11— M. H. Minersville, Pa.

ВАША ЗЕМЛЯ ЖИЄ!

Вона дих . г. дює, спочиває; пе, а що найважнїйше, вона живить ся. Вона є залежною від доброго [illegible] доглядання.

Вон[illegible] з великим процентом усї вклади, які на ню вложено. Щоби вона жила і пра[illegible] її ужизнювати. Коли земля не є управлювана через пору, тодї вона [illegible] страву в слїдуючім роцї. Се однак не дає землї ніяких частий поживних і через се вона голодує. До уживаня землї надаєсь найлїпше стаєнний гній, який містить в собі ростинну поживу, однак належить його розкидати рівномірно уживаючи до сего машину

I H C Manure Spreader.

I H C машини до розкиданя гною суть вироблювані в ріжних формах і розмірах. Суть низькі і високі, до уживаня на земли болотнистій і засипаній снігом, як і на земли горбкуватій. Складові части сеї машини суть зроблені відповідно до її ужитку. Рами суть сталеві а вязаня сильні. Машини суть у всїляких розмірах: малі, вузкі для потреб в садах і винницях, як і великі для потреб на великих фармах.

Головна вісь находить ся під скринею, в котру входить 70 процент всего тягару. Вальцї суть о великих середницях. Зуби на вальцях суть чотирогранні і мають вигляд долота. Так званий „фартух" надає рівномірність при розкиданю гною, без згляду на се чи машина іде під гору, чи в долину, чи на рівнинї, а навіть і тодї коли віз робить закрут.

Місцеві продавцї сих машин подадуть всї добрі сторони сих машин і уділять вам свою пораду. Питайте їх о обширний каталоґ, або пишіть за ним до:

International Harvester Company of America
(Incorporated)
Chicago USA

УЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ
дуже красна повість з старинних козацьких часів, п. з.:
„За сестрою".
Набути можна по 40 центів за примірник в твердій оправі в друкарнї „Свободи".

NEBO Корково закінчені. **Циґаретки**
Всі курять НЕБО циґаретки **10 за 5 цнт.**
Продавці з кождим днем продають їх щораз більше.
Вони суть найпопитнїйші в Америці, бо суть добрі.

Dr. A. Brown
Дентист першої кляси
119 Second Ave., Ню Йорк
(вхід з 7-ої улиці) 12-15
пльомбує і виймає зуби без болю.
Цїни як найнизші.
Говорить по руськи.

Dr. WARD
добре знаний спеціяліст
запевнює, що він вилїчить Вас скорше, лїпше і дешевше як який инший спеціяліст. Він лїчить всякі укриті недуги мущин, зараженє крови, утрату животности, нервового розстрою, утрати крови, висушенє, запаленє слюзових болон, гемороїди і пропуклину (без ножа), як і слабости міхура і нирок. Не робить ріжницї як довго Ви хоріли або якого рода є Ваша недуга. Не тратьте надії! Прийдїть і побачте ся з ним сейчас. Його методи суть найновійші а лїченє без болю. Через довгі лїта своєї лїкарської практики, він вилїчив тисячі хорих людий, котрих не могли вилїчити другі спеціялїсти. Памятайте, він лїчить, щоб вилїчити.
Не занехайте відвідати його Анатомічний Музей і пригляньтесь там чоловікови здоровому 11— і хорому.
Вступ вільний.
Dr. Ward
417 Sixth Avenue, New York
(між 25 а 26 ул.)
Години: від 9 р. до 8 веч.; неділя: від 10 р. до 2 поп.

Одинокий руський адвокат на цїлу Америку.
Доктор прав
ЮЛЇЯН ЧУПКА,
полагоджує всї справи американські. Понеже др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичинї, длятого полагодить Вам найлїпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичинї, спорядить повномочія, контракти і всї правні документи і перепровадить інтабуляції. — Адрес:
Dr. Julian Czupka, 1—13
P. O. 372. 3 N. Main Str., WILKES BARRE, PA. LUZERNE CO.

Єсли маєте слабий зір, терпите на запаленє очий і біль голови, або єсьте загрожені слїпотою, удайте ся по пораду до
ОКУЛЇСТА
45—18 **L. FRIEDNER-A O. R. D. O.**
29 Newark Ave., побіч Cooper Pl., Jersey City, N. J.
Відповідно до зору окуляри від $1.00 висше.
Спеціяльність: Окуляри для шкільних дїтий.
Направляє шкла. Ґарантія запевнена.
Отворено від год. 8 рано до 8 вечер.

РОДИМЦЇ! ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!

Руський музикант.
ДОСТАРЧАЄ МУЗИКИ НА БАЛЇ, ПРЕДСТАВЛЕНЯ, КОНЦЕРТИ, ПІКНІКИ І ВЕСІЛЯ.
Dmytro Melnyk,
338 E. 9th Str. Room 14. NEW YORK, N. Y.

Цїни умірковані.
Б. БРАВЕР
руський фотоґраф
87 AVENUE A., NEW YORK.
поміж 5-ою і 6-ою улицею
Виконує всякі поодинокі і ґрупові фотоґрафії: кредкові і олїйні.
11-14

ФАРМА! Вдова мусить продати 75-акрову фарму при самім дипі і фабриці. Дім надаєсь на готель; будинки 11-15 добрі, з інвентарем.
DANIEL KUDLIK
261 Central Ave., Norwich, Pa.

Одинокий наш лїкар в Ст. Луіс, Mo.
Д-р. БРЕЗАНИ.
Лїчить із всяких недуг мущин, женщин і дїтий.
Офіс під ч.
1625 CASS AVE., ST. LOUIS, MO.
Bell Telephone: Tyler 166 R. 44—17
Години урядові: від 9—10 рано, від 3—4 попол. і від 7—8 вечер. В неділї лиш від 9—11 рано.

Позір! Лиш за 50 центів! Защадите собі кілька долярів, єли замовите сю знамениту бритву. Голячи ся самі не наразитесь на ріжні скірні слабости. Ся охоронна бритва заступить Вам і найдорожшу. Вона є зі стали і не ржавіє. Її найбільше продають. В гарнім футералї. Єсли Вам не подобаєсь, можете звернути. Пішлїть почтові марки на 50 центів або моней-ордер, а сейчас дістанете сю бритву. 13—
H. Hoffman Co.,
237 E. 12 St., New York.

R. J. Glick Агент асекураційний від огня.
Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
27—
SHAMOKIN, PA.

РОДИМЦЇ! ЧИТАЙТЕ!

Плити патефонові з найкрасшими руськими піснями 24 ст. по 2.50 К., 29 ст. по 4.50 К., 35 ст. по 6 К. Плити ґрамофонові по 2.50 К., 4 К, 6 К і 9 К, за штуку. При більшім замовленю значний опуст.

Прибори січові як: ленти червоні і синьожовті, медалї з портретом Шевченка, козацькі смушкові шапки з червоними або синими мішками по 4 К; вироби різьбарські а іменно: каламарі, ножі до розтинаня книжок, рамцї, зеркала, перстенї мосяжні пацьорковані, топірцї різьблені пацьорковані від 5 К., бінулярі і т. п.

Дуже гарні українські фартушки від 3 К до 12 К, вишивані краватки по 4 К, жіночі торбинки ручні по 2 К за штуку і взагалї всьо, що входить в обсяг домашнього промислу доставляє: **ОЛЕКСА ПУШКАР В КОЛОМИЇ (ГАЛИЧИНА, АВСТРІЯ).**

Фарми дуже дешево на продаж
близько від Ню Йорку, близько міста, фабрик, шкіл, шторів, почти, пів години до стріткари, стації желїзничої (дипа), руської церкви — на легкі сплати, з інвентарем або без. Кождий Deed провірюю, за чесний бізнес ґарантую.
12-15
V. MAZURKIEWICZ,
Notary public (нотар публичний)
189 Ave. C, New York.

C 81

50 цт. ТИЖНЕВО!

Продаємо говорячі машини Victor і ґрамофони Columbia до всїх частий Злуч. Стейтів і Канади на легкі тижневі сплати по 50 цт., або по $2.00 місячно.

Пішлемо Вам враз з машиною ґваранцію на письмі на 5 лїт, що вона буде через той час в добрім станї.

Недавно отрималисьмо великий вибір **найновійших подвійних рекордів так руських як і польських** по цінї **65** і **75** центів за штуку. — Пишіть до нас по каталоґ машин і рекордів, а ми Вам пішлемо даром.

SAUL BIRNS 117 Second Ave., Dep. 1, New York, N. Y.

Позір! Краяни! Позір!

5.000.000 ДОЛЯРОВА ФАБРИКА

чекає на тисячі робітників.

Маєте доляра. Хочете зарбити два з того одного? Напишіть нам нині а ми Вам вкажемо, де і як кождий чоловік може його ульокувати і много більше з него зробити.

ПРОДАВЦІ ПОЗІР!

Хочете мати свій штор, як бучерню, ґросерню, сальон, пльомберство і т. д.? Пишіть днесь.

Хочете мати свій дім, свою корову, кури близько великих фабрик, де є робота для тисячів людий? Сі фабрики почнуть роботу за кілька тижнів. Вони суть уже готові лиш внутрішного урядженя бракує. — При сих фабриках продамо Вам лот за

$75.00 і висше, на сплату по $3.00 місячно.

45 мінут від міста Ню Йорку.

ПОЗІР РОБІТНИКИ!

Сї лоти находять ся в **Manville, N. J.**

Три трени ідуть до тої місцевости. Лігай Валей дипо є лиш пару кроків віддалене, а звичайна дорога іде серединою тої землї. Земля тота є рівна і суха; місцевість дуже красна. Пишіть днесь по зелізничі тікети, мапи і т. д. за дармо. Ми Вам гори-доли не обіцюємо. Прийдіть і подивіть ся на наші кошти а потім нам скажете самі, як воно є.

Краяни, не жалуйте 2 центи або цента, але пишіть або приходіть до нашого бюра, отвореного кождого дня віл 9 до 11 години рано, а ми Вам охотно розкажемо, як і що, а кождого часу покажемо Вам сю землю, фабрики і т. д.

В неділї суть офіси позамикані цілий день. Пишіть на тоту адресу:

BROOKS & BROOKS CORP.,
P. Linda, Russian Dept., **45 W. 34 Str., New York, N. Y.**
Tel. 186 Greeley.

Проч зі смутком!

Веселу забаву буде мати той, хто спровадить собі наш красний ҐРАМОФОН

Даємо на виплату по 10 цнт. денно

Єсли зобовяжете ся платити 10 цнт. денно, то пішлемо Вам на кредит дуже гарний **ҐРАМОФОН ПЛИТОВИЙ** враз з 16 рекордами (32 кусники) всіляких пісень, вальців, польок, мазурів, маршів і т. д., які собі самі виберете. Доброту наших ґрамофонів ґарантуємо кождому на письмі. **МАЄМО НОВІ СПЕЦІЯЛЬНІ РЕКОРДИ РУСЬКІ**, як також **КОЛЯДИ І МУЗИКИ НА РІЗДВО.** Пишіть сейчас по катальоґи і інформації, залучаючи марки (стемпси) на пересилку до:

LIBERTY COMMERCIAL CO., 343 E. 9 Str., New York, N. Y.

ПОДЯКА ДЛЯ LIBERTY COMMERCIAL CO. 3—

Поважані Панове!

Ґрамофон враз з рекордами я отримав і дуже менї подобав ся. Жичу Вам з цілого серця, абисьте як найбільше тих ґрамофонів продали, бо то суть найліпші і найгарнійші, які я видів. Щиро жичливий костумер **J. KWOLEK**, 99-8 St., Pittsburgh, Pa.

„ЗА СЕСТРОЮ",
дуже красна повість з козацьких часів. Дістанете в „Свободї" за 40 центів.

Петро Ярема

5 — **РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК**

випозичає коричі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N.Y.
Телефон: **Orchard 2568.**

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розї вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо **КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ** на найліпші лінії, а **ГРОШІ** до краю висилаємо по почтовім курсї.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK
COR. 14th & CARSON STS., 4—
South Side Pittsburg, Pa.
Н. В. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Вучак, уряд. бань.

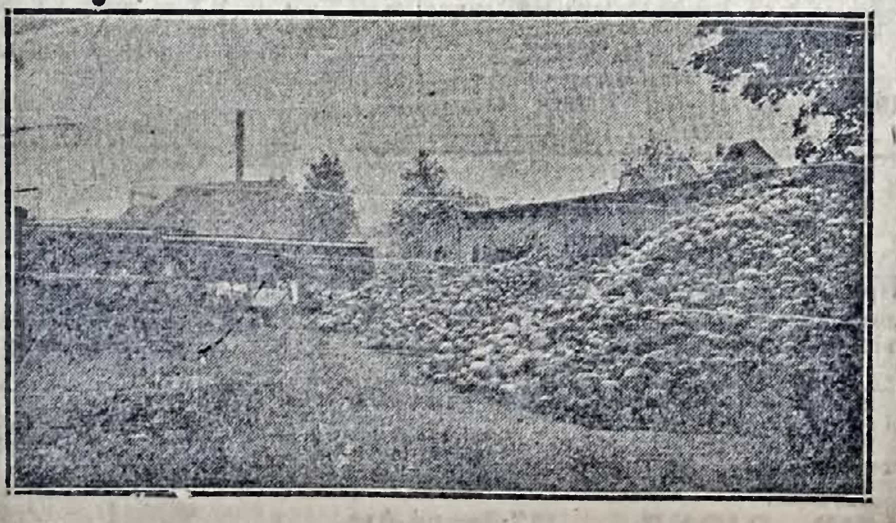
ЧИТАЙТЕ І КОРИСТАЙТЕ! ХТО ПРОЧИТАЄ, НЕ ПОЖАЛУЄ.

Родимці! Весна вже прийшла, а неодин з Вас думає, що варто би закупити собі кавалок землї в Америці. Закупити, але де? В Америці продають земель немало, але все то десь на Вестах, де наш чоловік заледво там дістане ся.

Родимці! На що Вам купувати землї в пустинях і жити між чужими, де анї Ви анї Ваші дїти не почуєте своєї рідної мови.

Родимці! Неодин з Вас читав, неодин чув про першу руську кольонію в Вест Мілвіл, Н. Дж. Ся кольонія показала ся найвідповіднїйшою для нашого народа, бо землї, які ми попарцелювали і продаємо нашому народови, суть відповідні і дуже гарні. Переважно управляють тут ярину і годують кури. Ми випродали вже богато землї. До сего часу у нас закупило землї около 160 фамілий. Хто йно огляне наші землї, то зараз купує, бо видить перед собою велику будучність. Ніхто не обавляє ся, що прийде йому тут за тяжко розпочати фармерство, а то тому, бо наші землї лежуть в серединї межиількома містами, а в кождім місті є богато фабрик. Кождий о тім знає, що при великих містах і при фабриках є велика будучність. Нашого народа вже богато поспроваджувало ся до Мілвіл. Недавно зорґанізували собі два Братства, в Мілвіл і в Бріджтон і оба Братства приступили до Р. Н. Союза. Міста Мілвіл і Бріджтон граничуть з нашими землями, мають богато ріжних фабрик, так що для мущин, женщин і дорослих дїтий роботи тут все єсть подостатком. Як до Мілвіл так і до Бріджтон комунікація що-годинна. 23-го лютого 1913 р. анґлійська ґазета-денник „The Inquirer" широко пише про Мілвіл; говорить, що Мілвіл єсть одно з найгарнїйших і найздоровійших міст у Сполучених Державах. Пише, що Мілвіл має всьо: церкви, низші і висші школи, банки, театри, і 70 процент мешканців мають свої власні доми. Пише, що в Мілвіл заробляють люди денно від $1.25 до $5.00. Пише, що мілвільскі горожани старають ся дуже про розвій свого міста і т. д.

Родимці! Подумайте, чи не добре о кілька бльоків від такого великого міста мати свій власний кавалок землї, і свою хату, і мешкати поміж своїми братами. Богато, богато нашого народа забирають чужі. Продають їм землї, як повисше сказано, в пустинях, а тут продаємо землї близько міст, близько фабрик, і до сеї пори закупило велике число народа, і хто йно тут спровадить ся, чує ся якби в родиннім краю.

Паковане до вагонів гарбузів і грушок на фармі в околици Мілвіл.

Родимці! Чому не дивите ся на чужі народи, приміром на Італійців, Нїмців, Жидів і инших, як вони кольонізують ся, як вони один за другим тягнуть ся, бо потім з того творять чудову оселю та сильні орґанізації. Наш Русин також межи них пхає ся і підпомагає чужих. Наш Русин видить і дуже добре знає, що попертя від чужих нїколи не дістав і не сподїє ся дістати.

Родимці! Ми зкольонїзували велике число наших братів, за то наша Компанїя поназивала кілька стрітів по руськи. До сего часу маємо вже: Шевченко Стріт, Франко Стріт і кілька инших, і де йно зачне свої обшари парцелювати, то думає дальше свої стріти називати по руськи.

Родимці! Чи то не добре, єсли буде під руською назвою всьо? Русини, котрі вже поспроваджували ся до Мілвіл, задумали тепер орґанїзувати руську гр.-кат. парафію. Ся орґанїзація, сподїєм ся, піде поступово, бо наша Компанїя під сю інституцію дарує пять акрів землї.

Родимці! Хто йно з Вас думає про закупно землї, то нехай не відкладає, лише най чим скорше приїзджає. Нехай не дасть ся перебічи другим. Наколи приїдете, то о всїм дізнаєте ся від тих, що вже замешкали в Мілвіл. Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу.

Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі занимають уряди Русини.

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
441 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Мудрий факір.

В малім місточку, в Індіях, жив господар Сінґ Хульон, який посідав гостинницю для подорожних.

Одного дня прийшло до него тринайцять Браминів і кождий жадав для себе осібної кімнати на нічліґ. Бідний Хульон зажурив ся. Він мав всего дванайцять кімнат.

Брамини стали радитись, котрі то два з них мають ночувати разом. Однак не могли погодитись і підняли великий крик.

В тім надїхав дорогою преславний факір — великий чародій. Його сила — творити чуда, не мала границь. На його могучий приказ виростала з землї яблінка, повна сочистих овочів, то знов з неба злїтала хмара, брала факіра на свої крила і несла в небо, далеко з перед людських очий. Раз казав він закопати себе в землю, а по шістьох тижнях вийшов живий з гробу.

Скоро господар так мудрого чоловіка перед собою побачив, став просити його о раду.

Факір вислухав його слів і розсьміяв ся: „Нема нічого лекшого на сьвіті!" „Слухай, що маєш робити: Першого і послїдного Брамина умісти в першій кімнатї, в другій третого, в третій четвертого, в четвертій пятого, в пятій шестого і так дальше. Дванайцятого умістиш в одинайцятій. Відтак возьмеш тринайцятого Брамина з першої кімнати, помістиш в дванайцятій і справа скінчена".

Хульон з отвертими устами подивляв мудрість сьвятого мужа, сердечно дякував і за раду дав йому кілька грошів.

Вдоволений чародій сховав нагороду, дав ослови, на якім їхав, кілька батогів і що сили пігнав в дорогу.

Господар став ділити кімнати, після ради факіра, але поділ не йшов добре, все неставало одної кімнати.

А тепер най читачі вгадають, в чім тут саме лежить похибка.

Іван Франко.

ПРИТЧА ПРО ПОКОРУ.

Два їздці були раз: митар
І вельможний фарисей:
До мети взяли ся бігти.
Хто допаде? Той чи сей?

Ся мета — житє у небі.
Щоб до неї дочвалать,
Фарисей запряг два коні:
„Чеснота" одного звать.

„Піст, молитва, дари вбогим".
Хто був другий кінь? Та ба!
Гордість, злобная обмова
І гидка самохвальба.

Шарпнули оті два коні:
Сей сюди, а той онтам,
Розірвали віз на двоє,
Провались їздець і сам.

Тим часом убогий митар
Шкапу „Смиреність" як запряг,
То помалу але певно
До мети свій віз дотяг.

ПРО ПАСТУХА.

(Казочка приповістка).

Один пастушок пас отару овечок. Пас, пас та й докучило йому... пішов собі трохи далї походити. Як пішов, так пішов... Ягідок пошукав, в річці скупав ся, над берегом очеретину вирізав, та дудочку зробив... То сяка, то така розвага найшла ся.

Далї думає: „треба-ж вертатись до овечок, — що там вони пороблять!"...

Коли приходить до отари, аж виступає проти нього найстарший баран, та як нападеть ся на нього: — А, ти, каже, ледащо таке! покинув нас, та й пішов собі байдаки бити! А нема того, щоб нас глядїти? Ну, що — як би вовк надбіг, або який лихий чоловік надійшов, то тут би й шкода в отарі стала ся! Отакий ти недбайливий! Тільки дармо в господаря хлїб їси!

Почувши пастушок такі речі од барана, — як розсердить ся на нього, як скрикне: — А! то ти ще менї будеш тут дорікати та лаяти мене?! Бач, який учитель найшов ся! — та як штурхне його з кручі! — А то було провалє, глибоче-е-енне, та обривчасте!... Упав баран — і вбив ся, пропав! Та ще коли-б один баран, а то й овечок багато пропало. Бо вони як побачили, що їх найстарший баран скочив, то тоді своїм звичаєм і собі поскакали за ним у слїд у провалє!...

Стоїть пастушок та й думає: що-ж тепер буде?... А воно-ж баран може й по-правді казав!...

П.

ВІДОЗВА

до української Суспільности на цілій земній кулї.

І мене в сімї великій,
в сімї вольній, новій,
не забудьте помянути
не злим тихим словом!
Т. Шевченко.

1913-тий рік — се рік 25-лїтної річниці смерти буковинського кобзаря, Осипа Юрія Федьковича.

Український Народе, почти свого ґенія-поета! Він своїми творами душі будив Тебе, Народе, до борби-житя за відроджене... Нехай же скрізь, де живе лиш маленький гурток Українців, не проплиде сей рік без відсьвяткованя річниці смерти в честь поета, Осипа Юрія Федьковича. В Австрії, Росії, Америці і т. д....

Оказуймо житє наше на вні і будім души наші та гартуймо їх вогнем і любовію своїх ґеніїв до праці-борби над відродженем і будучностию, історичними подіями поневоленого, великого українського народу!

В 1905. роції заснувало ся в Путилові-Сторонци на Буковині, в ріднім селї поета, тов. ім. Осипа Юрія Федьковича. Товариство виправцювало статути і поставило собі за ціль: ширене просьвіти, орґанізацію в культурнім і економічнім значіню, плекане науки і гуцульської орнаментики і т. п. Щоб скорше і успішнійше осягнути сю ціль, товариство постановило найперше викупити красну реальність, бувшу власність поета, яка сегодня, яко приватна власність, є в чужих руках і здвигнути там Його памятник. На се має товариство вже около 2300 К., приміщених на проценті в райфайзенках, в Ростоках і Довгополї. Однак, ще далеко, далеко до мети... На все треба около 30.000 К.

Чи можливе, щоб товариство допняло свого? Так, воно числить на загал української суспільности, що дає наочний доказ житя і жертвує тисячі на ріжні національні свої потреби. Щирий та гостинний, з роду, Українець не пощадить і на сю гарну ціль своєї лепти. Громада по нитці — бідному сорочка.

Підписаний виділ тов. Осипа Юрія Федьковича запрошує всіх Українців до приступленя в члени товариства і складаня добровільних датків. Товариство, на основі статутів, складає ся з почесних, основателїв, дійсних і спомагаючих членів. Почесних членів іменує виділ, що станеть ся перший раз дня 20. цвітня 1913. на загальних зборах товариства. Членом основателем стане той, хто зложить найменше 50 К. відразу або в протягу одного року. Дійсні члени платять вписового 2 К. і 3 К. річної вкладки. Члени основателї можуть бути і дійсними, скоро складати муть річні вкладки. Від спомагаючих членів поймають ся з подякою вільні датки. Їх може виділ перенести в ряди почесних членів.

Гроші просить ся засилати на адресу: Антін Мандрик, надучитель в Довгополи на Буковині (Австрія). Всі датки будуть поміщені в часописях: „Рада", „Діло", „Нова Буковина" і „Свобода".

За виділ товариства Осипа Юрія Федьковича в Путилові-Сторонци, дня 10. марця 1913. (н. ст.)

Завадюк Ілярій, голова.
Мандрик Антін, скарбник.
Роговський Теофіль, писар.

Головний Уряд „Р. Н. Союза“.

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсїдатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:
Марія Білик, Chicago, Ill.

Місто-предсїдатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Валоґ, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Jersey City, N. J.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи“:
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи“:
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза“ находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЦЬВІТЕНЬ 1913 р.

Член на цїле посмертне платить $1.25, а на половину посмертного $0.73.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Николай Гудак, член від 1. Вступив до Р. Н. Союза 31. грудня 1907 р. Походив з села Чертіжне, стол. Земплїн, Угорщина. Помер на сухоти 12. марта 1913 р.

Василь Старинщак, член від. 1. Вступив до Р. Н. Союза 1. марта 1894 р. Походив з села Мацїєва, пов. Новий Санч, Галичина. Помер на астму 3. марта 1913 р.

Михаїл Данчак, член від. 1. Вступив до Р. Н. Союза 1. марта 1894 р. Походив з села Ростока вел., пов. Новий Санч, Галичина. Помер на серцеву недугу 16. лютого 1913 р.

Йосиф Дери, член від. 23. Вступив до Р. Н. Союза 26. вересня 1910 р. Походив з села Надрасків, стол. Наумігал. Угорщина. Помер на серцеву недугу 16. лютого 1913 р.

Вернард Загора, член від. 46. Вступив до Р. Н. Союза 23. липня 1901 р. Походив з села Завид. стол. Спиш, Угорщина. Помер на запалене 27. січня 1913 р.

Андрій Концевич, член від 58. Вступив до Р. Н. Союза 23. жовтня 1912 р. Походив з села Солина, пов. Лїско, Галичина. Помер з причини зломаня хребта 1. марта 1913 р.

Іван Жезнич, член від. 89. Вступив до Р. Н. Союза 23. цьвітня 1901 р. Походив з села Озимна, пов. Змигород, Гал. Помер на астму 23. лютого 1913 року.

Ілько Цїхонь, член від. 89. Вступив до Р. Н. Союза 23. цьвітня 1896 р. Походив з села Крениця, пов. Новий Санч, Галичина. Помер на запалене кишок 1. марта 1913 р.

Іван Отрок, член від. 92. Вступив до Р. Н. Союза 25. мая 1910 р. Походив з села Демянова, пов. Рогатин, Галичина. Зістав побитий в майнах при роботі і помер 21. лютого 1913 р.

Кароль Сошинський, член від. 111. Вступив до Р. Н. Союза 17. вересня 1910 р. Походив з села Котин, пов. Сянок, Галичина. Зістав потовчений при роботі в майнах і помер 27. лютого 1913 р.

Онуфрій Сисак, член від. 158. Вступив до Р. Н. Союза 17. мая 1912 р. Походив з села Ляцьке Шляхоцьке, пов. Товмач, Галичина. Зістав потовчений в майнах при роботі і помер 20. лютого 1913 р.

Іван Кутний, член вд. 221. Вступив до Р. Н. Союза 30. грудня 1908 р. Походив з села Вибудова, пов. Бережани, Галичина. Помер на сухоти 13. лютого 1913 р.

Андрій Баковський, член від. 229. Вступив до Р. Н. Союза 18. червня 1904 р. Походив з села Стрілиска, пов. Бібрка, Галичина. Помер на сухоти 14. марта 1913 р.

Григорій Беца, член від. 237. Вступив до Р. Н. Союза 15. марта 1909 р. Походив з села Корналович, пов. Самбір, Галичина. Помер на сухоти 11. лютого 1913 р.

Дмитро Шалева, член від. 239. Вступив до Р. Н. Союза 24. марта 1909 р. Походив з села Адамівка, пов. Ярослав, Галичина. Помер на сухоти 28. падолиста 1912 р.

Анна Душейко, членицея від. 260. Вступила до Р. Н. Союза 30. падолиста 1909 р. Походила з Тейлор, стейту Пенсильванія, Спол. Дер. Померла на запаленє 17. лютого 1913 р.

Андрій Киляр, член від. 276. Вступив до Р. Н. Союза 23. мая 1911 р. Походив з села Посада Дольна, пов. Сянок, Галичина. Помер на запаленє (спухлинину) 16. лютого 1913 р.

Теодор Попович, член від. 306. Вступив до Р. Н. Союза 31. жовтня 1910 р. Походив з села Козівка, пов. Бережани, Галичина. Помер на запаленє кишок 18. лютого 1913 р.

В. Ї. П.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

АЛЛЕҐЕНИ, ПА: Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 111, повідомляє своїх членів, що мітинґ відбуде ся 13. цьвітня с. р. На сей мітинґ кождий член має явити ся, бо єсть богато справ до полагодженя. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. — Л. Ковик, предс.; М. Іваніцький, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. сьв. О. Николая, від. 106, буде мати свій 1-ший квартальний мітинґ в неділю 20. цьвітня с. р. о годині 5-тій пополудни в церковній гали. На тім мітинґу кождий член має явити ся, бо котрий не явить ся, заплатить кари $1.00, а урядник $2.00. Довгуючі члени мають на тім мітинґу свій довг заплатити, бо в противнім разі будуть вимазані з Братства і з Р. Н. Союза. — І. Кесиличка, предс.; Н. Николишин, секр.

ВІЛМЕРДІНҐ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 159, подає до відома, що квартальний мітинґ відбуде ся 13. цьвітня с. р. о год. 2-гій пополудни. На той мітинґ має явити ся кождий член, бо суть важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. — І. Войтович, предс.; С. Степаник, кас.; В. Кметко, секр.

МкАДУ, ПА. Бувший від. 7, а тепер відділ 6 Руського Молодечого Союза подає до відомости своїм членам і заступникам, що час мітинґів зістав змінений почавши від місяця марта с. р. Мітинґи будуть відбувати ся завсїгди в першу неділю в місяця в церковній гали точно о год. 1-шій пополудни. — К. Поступак, опікун Р. М. С.

НА „РІДНУ ШКОЛУ“ НА НАРОДНІМ ВЕЧЕРІ В НЮАРКУ, Н. ДЖ. ЗЛОЖИЛИ СЛЇДУЮЧІ ЖЕРТВОДАТЕЛІ:

Вир. о. П. Понятишин $214.00; церков гр. кат. руська сьв. Йоана Хрестителя 20.00; Тов. Богдана Хмельницького 20.00; Тов. „Український Боян“, Тов. „Січ“, Теодозій Каськів, П. Лобур, Р. Куніцкий, Л. Бистрицкий і М. Мельник по 5.00; п-ні М. Каськова, п-ні А. Базарніцка, п-ні М. Біґунівна, В. Головчак, В. Кузма, Н. Гладкий, М. Негребецкий і Н. Вишиваний по 2.00; П. Ткач, В. Кохалевич, С. Туз, Г. Дідоха, Ч. Дячун, Т. Дмитрів, Й. Зелїнський, В. Цимбаліста, Т. Починок, Н. Ґураль, І. Мриглод, Я. Будник, К. Ганусейка, Т. Дмитрів, Й. Дмитрів, С. Дзюбатий, С. Коцура, І. Дячун, Л. Гарасимів, Т. Присташ, А. Гоцко, Т. Горон, С. Савка, П. Горичун, Д. Малецка, Т. Борачок, Т. Брик, В. Кузів, Т. Рудий, Г. Ґурський, А. Будник, О. Яцковський, О. Музика, М. Воробій, А Зябок, І. Бардаль, К. Базарніцка, Лизунек, Д. Мних, Беднарчук, Чуй, Чайковський, Іванців, Пиріг, Лисак М., Галушка К. і Будник А. по 1.00; немож прочитати імен і дрібними датками 10.15. Разом зібрано на „Рідну Школу“ $358.15. З тої суми о. П. Понятишин відіслав до краю 204.00. Решту 158.15 комітет переслав до редакції „Свободи“.

Комітет.

ПОШУКУВАНЯ.

Онуфер Скомський глядає свого сина **ДАНЬКА СКОМСЬКОГО**, котрий перед двома місяцями відїхав до Сиракюз, Н. Й. Хто би о нім знав або він сам, нехай зволить подати о сїм на адресу:

Onufer Skomski.
Box 297, Station B.
WEST BERWICK, PA.

Пошукую свого брата **СТЕФАНА ДЗУЛА**, родом з Смільника коло Балиґрода, пов. Лїско, Галичина. Перед 6 роками був в Колорадо, а тепер не знаю, де обертає ся. Ґлядають його в важній справі його братя Василь і Юстин Дзула. Хто би о нім дав знати, дістане $5 нагороди, або він сам най зголосить ся на адресу: Justyn Jula, Box 316, Chisholm, Minn.

Пошукую брата **ДАНИЛА ПАДУЧАК**, з села Жовчів, пов. Рогатин, Галичина. 44 літ старий, високого росту, перебував в Гінсдейл, Н. Г., виїхав десь до Ґрінфілд, Масс. тому 6 місяців і нема о нім чутки. 5 дітей і жена в старім краю гинуть з голоду. Хто би о нім дав знати, дістане нагороду. Писати на адресу: Marta Zawortotna, Glenside Farm, Hinsdale, N. H.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ з теноровим голосом, здібний до всїх обовязків парохіяльних, прийме посаду від 1-го цьвітня 1913. Інтересовані зволять писати на адресу: John Shwed, Box 39, Ambridge, Pa.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

НА ПРОДАЖ! Фарми малї і великі, дешеві і дорожші в стейтї Конектікут і Ню Джерзи. Маю також на продаж готель в контрах, дуже поплатний. Продаю також доми і склепи. Голоситись до: Nicholas Stanislaw, 513 E. 5th St., New York, N. Y.

БУЧЕРНЯ І ҐРОСЕРНЯ до спродаря в Елизабет, Н. Дж. Добра спосібність до зароблення гроший, а сталий і добрий бізнес ручить ся. Ціна приступна. Хто перший, той ліпший. Купуючий може взяти на пробу. Адресувати: J. Marek, 62 First Str., Elizabeth, N. J.

ДОБРИЙ ЗАРОБОК ДЛЯ ЧЕСНИХ ЛЮДИЙ. Підписана компанія пошукує за совісними аґентами руської народности. По близші інформації пишіть по руськи до: European Colonization Company, 441 Drexel Building, Philadelphia, Pa.

ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!